

5ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ**ΤΑΞΗ: Β΄****Μάθημα: «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα»****Ανακεφαλαιωτική γραπτή δοκιμασία στη γραμματική – σύνταξη
Α΄ γυμνασίου****1. να συμπληρώσετε τα κενά του πίνακα με το ίδιο πρόσωπο των
ρημάτων στους υπόλοιπους χρόνους**

Ενεστώτας	Παρατατ	Μέλλοντας	Αόριστ	Παρκ.	Υπερσ
βλάπτεις					
	διεκηρύττομεν		διέταξε		
		καταγράψετε			
παραδέχεται					
	ἐπαιδεύομεθα				

Μονάδες 10**2. να γραφεί η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό***τοῦ πελάτου**ᾧ καθηγηταί**ταύτης τῆς μαθήτριας**τῶν μελισσῶν**τάς νήσους**τῆς δηλώσεως**τήν τάξιν**τῷ μυστηρίῳ**τοῖς ἄρμασι***μονάδες 5****3. Να αναγνωρίσετε τα απαρέμφατα των παρακάτω φράσεων
αναφέροντας το είδος, τη συντακτική τους θέση και το υποκείμενό τους.***Ἄκούω Λακεδαιμονίους ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου πάλιν.**Καλόν ἐστίν Ἀλκιβιάδην ἐλθεῖν εἰς τήν πολιτείαν.**Αἰγινήται ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατά τάς σπονδάς.**Σωκράτης βούλεται διδάσκειν τοὺς μαθητάς.***Μονάδες 5**

5ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΑΞΗ: Β΄

Μάθημα: «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα»

**Ανακεφαλαιωτική γραπτή δοκιμασία στη γραμματική – σύνταξη
Α΄ γυμνασίου**

Να συμπληρώσετε τα κενά με τα ρήματα στο πρόσωπο και στο χρόνο που σας ζητείται στη φωνή που βρίσκεται το ρήμα

Συγγράφω: β΄ εν. οριστικής Αορίστου.....

Καταρρίπτω: γ΄ πληθυντικό Οριστικής Παρακειμένου:.....

ὑποκύπτω: β΄ πληθυντικό οριστικής Παρατατα τικού.....

διατάσσομαι: γ΄ ενικό Οριστικής Παρακειμένου:.....

Παραφυλάττομαι: α΄ πληθυντικό Οριστικής Αορίστου:.....

Να γραφεί η πτώση που σας ζητείται για καθένα από τα ακόλουθα ουσιαστικά

Βεβαίωσις: αιτ. πληθ.....

ὀπλίτης: γεν. ενικού.:.....

ἀλήθεια: δοτ. Ενικού:.....

γονεύς: αιτ. πληθ.:.....

κτῆμα: δοτ. Πληθ.:.....

Να αναγνωρίσετε τα απαρέμφατα των παρακάτω φράσεων αναφέροντας το είδος, τη συντακτική τους θέση και το υποκείμενό τους.

Πολλοί ἐδέοντο αἰρεῖσθαι στρατηγοί.

Ἄοριστα καί ἄσαφῆ πειρῶνται λέγειν.

Κῦρος ὑπέσχετο δώσειν πέντε μνᾶς.

Νομίζομεν τοὺς στρατηγοὺς δίκαια πράττειν.

Οὐ χρή πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων.

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
«Αρχαία Ελληνική Γλώσσα»

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
Ι. ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Να συμπληρώσετε τα κενά του πίνακα με το ίδιο πρόσωπο των ρημάτων στους υπόλοιπους χρόνους

Ενεστώτας	Παρατατ	Μέλλοντας	Αόριστ	Παρκ.	Υπεροσ
Μεταπείθεις					
ἀπαλλάσσομεν					
				νενομίκασι	
		Ψηφίσετε			
συμπράττετε					
	διεφύλλασσε				
			ἤλπισα		
		Φροντίσουσι			
συμβουλεύει					
			μετεγράψατο		
ἐπιδιώκομεν					
		Βλάψεις			
	ἀπηλάττετο				
		Διαγράψετε			
			έκομίσαντο		
				διατέτριφας	
		παρατάξεται			
	έψεύδοντο		παρεδέξω		
ἄρχεται					

Να μεταφέρετε τα ουσιαστικά στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού

νήσω μικρᾶ
βεβαιώσεως
τῆ ποιήσει
τῷ σήματι
σώματα
πατρίδα
ὁδοῦ
φύσιν

κυνηγέται
κτησεως
ἀγρούς
ἀνδράποδα
βοσκήματα
σῆμα
κεφαλῆς
οὔτος
εἰρκτήν
προπέτειαν
πίστιν
ρόπῆς
ἐλέφαντι

II. ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Να αναγνωρίσετε τα απαρέμφατα των παρακάτω φράσεων αναφέροντας το είδος, τη συντακτική τους θέση και το υποκείμενό τους.

Προσῆκει ὑμῖν τοὺς προγόνους φυλάττειν.

Οἱ πολέμιοι τὰς συνθηκὰς λύειν ἐπιχειροῦσιν.

Νομίζομεν τοὺς στρατηγούς δίκαια πράττειν.

Σωκράτης βούλεται διδάσκειν τοὺς μαθητὰς.

Βούλομαι σ' ἀκοῦσαι.

Οἱ δὲ ἐπὶ τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεῦσαι.

Ἐγὼ νομίζω κοινόν ἐχθρόν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων εἶναι βασιλέα.

Δεῖ τό βέλτιστον αἰεὶ ἅπαντας λέγειν.

Να εντοπίσετε τις μετοχές στις παρακάτω φράσεις και να προσδιορίσετε το είδος τους.

Ὅρα ὑμᾶς πιστεύοντες ταῖς διαβολαῖς.

Τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων.

Τοῦτο λέξων ἔρχομαι.

Ὀλίγοι ὄντες ἐνίκησαν.

Οὔτος ἦν ὁ ἀδικήσας καὶ ἐπιβουλεύσας ἡμῖν.

Ἀφίκοντο πρὸς ἡμᾶς τὴν ἐπιστολήν φέροντες.

Κρέοντος βασιλεύοντος οὐ μικρά συμφορὰ κατέσχε Θήβας.

Καὶ διὰ τοῦτο ὀργισθεὶς Ἀπόλλων κτείνει Κύκλωπας

Αἰσθάνομαι τινὰς παραβαίνοντας τοὺς νόμους.

ΡΗΜΑΤΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΦΩΝΗΣ

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ				
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ				
	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜ.	ΥΠΕΡΣΥΝΤ.
ΟΥΡΑΝΙΚΟΛΗΚΤΑ(κ, γ, χ, ή - σσω, -ττω)	ξω	ξα	χα	χειν
ΧΕΙΛΙΚΟΛΗΚΤΑ (π, β, φ, πτ)	ψω	ψα	φα	φειν
ΟΔΟΝΤΙΚΟΛΗΚΤΑ (τ, δ, θ, ζ)	σω	σα	κα	κειν
ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ				
	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜ.	ΥΠΕΡΣΥΝΤ.
ΟΥΡΑΝΙΚΟΛΗΚΤΑ (κ, γ, χ, ή - σσω, -ττω)	ξομαι	ξάμην	γμαι	γμην
ΧΕΙΛΙΚΟΛΗΚΤΑ (π, β, φ, πτ)	ψομαι	ψάμην	μμαι	μμην
ΟΔΟΝΤΙΚΟΛΗΚΤΑ(τ, δ, θ, ζ)	σομαι	σάμην	σμαι	σμην

1. Σχηματίστε την οριστική όλων των χρόνων στο πρόσωπο που βρίσκεται ο καθένας από τους παρακάτω τύπους

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤ	ΜΕΛΛΟΝΤ.	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜ.	ΥΠΕΡΣΥΝΤ.
κελεύετε					
βουλεύω					
διαλύουσιν			επαιδεύσαμεν		
		πέμψεις		-	-
	έταπτον			γέγραφε	
χορεύομεν		φυλάξετε			
πράττει					
	έθυες				
			εδίωξε		
			έπαιυσα		
ταράττομεν				πεφύτευκα	
		πείσουςιν			

2. Να αντικαταστήσεις τα ρήματα σε όλους τους χρόνους προσέχοντας το πρόσωπο και τον αριθμό

Ενεστώτας	Παρατατ.	Μέλλοντ.	Αόριστ.	Παρακειμ.	Υπερσυντ.
βλάπτομαι					
πολιτεύη/ει					
πείθομαι					
παιδεύεται					
λύονται					
διώκη/ει					
στρατεύομαι					
ταράττονται					
γράφεται					
αλλάττεται					
πράττονται					
παύεσθε					
δεχόμεθα					
εύχομαι					

--	--	--	--	--

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Μετάφραση

Ένας άνδρας Μάρδος στην καταγωγή είχε επτά παιδιά. Το μικρότερο από αυτά προκαλούσε στα άλλα πολλά κακά. Και αρχικά ο πατέρας προσπαθούσε να το συνετίζει με τα λόγια· επειδή όμως δεν συμμορφωνόταν, τον οδήγησε μπροστά στους δικαστές και επακριβώς τον κατηγορήσε για όσα είχε αποτολμήσει και ζητούσε από τους δικαστές να φονεύσουν το νέο. Εκείνοι εξεπλάγησαν και οδήγησαν και τους δύο ενώπιον του βασιλιά Αρταξέρξη. Και ενώ ο Μάρδος έλεγε τα ίδια, ο βασιλιάς είπε: «Αλήθεια θα έχεις το θάρρος να αντέξεις να θανατωθεί ο γιος σου;». Και εκείνος απάντησε «Βεβαιοτάτα! Γιατί και όταν αφαιρώ τις παραφυάδες τις πικρές από τα μαρούλια, καθόλου η μητέρα τους δε λυπάται αλλά ανθίζει περισσότερο και γίνεται γλυκύτερη». Όταν ο Αρταξέρξης άκουσε αυτά, επαίνεσε τον άνδρα και τον έκανε έναν από τους βασιλικούς δικαστές λέγοντας ότι αυτός που διατυπώνει τόσο δίκαιες κρίσεις για τα παιδιά του οπωσδήποτε και στις ξένες υποθέσεις θα είναι δίκαιος δικαστής και αδέκαστος και απάλλαξε και το νέο από την τιμωρία απειλώντας τον με θάνατο, αν αποδειχθεί ότι διαπράττει άλλες αδικίες.

Εισαγωγικά Σχόλια

- ✓ Ο Κλαύδιος Αιλιανός γεννήθηκε γύρω στο 170μ.Χ. Μαθήτευσε στη Ρώμη κοντά στο σοφιστή Πausανία από την Καισάρεια και έμαθε την ελληνική γλώσσα. Στο έργο του *Ποικίλη Ιστορία* –από όπου και το απόσπασμά μας- ο Κλαύδιος Αιλιανός παρουσιάζει στην αρχή θέματα φυσικής ιστορίας και στη συνέχεια ενδιαφέρουσες διηγήσεις από το βίο γνωστών πορσωπικότητων.

Αφόρμηση

Ο τίτλος:

- ποιο πιστεύετε ότι θα είναι το περιεχόμενο του κειμένου;

Επεξεργασία

- Ποια είναι τα πρόσωπα του κειμένου;
- Ποιο πρόβλημα αντιμετώπιζε ο Ρακώκης με το γιο του;
- Τι έκανε για να το λύσει;
- Πώς αντέδρασαν ο δικαστής;
- Τι τον ρώτησε ο Αρταξέρξης;
- Τι απάντησε ο Ρακώκης;
- Γιατί ο Αρταξέρξης τον έκανε δικαστή;

- Τι απέγινε ο γιος του Ρακώκη;
- Με ποια επιχειρήματα θα προσπαθούσατε να κάμψετε τη σκληρότητα του πατέρα και να τον μεταπείσετε; (χαρακτηριστικά νεανικής ηλικίας, απόρριψη θανατικής ποινής)

Ερωτήσεις

1. Πώς κρίνετε την τιμωρία που προτείνει ο πατέρας για το γιο του; Εξυπηρετεί το στόχο του σωφρονισμού του παιδιού;
2. Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το πιο σημαντικό επιχείρημα κατά της θανατικής ποινής;

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^η

Το τέχνασμα του Θεμιστοκλή

Αφόρμηση

- " Εμπρός, παιδιά των Ελλήνων,
ελευθερώστε την πατρίδα, ελευθερώστε
τα παιδιά, τις γυναίκες και τα ιερά των πατρογονικών θεών
και τους τάφους των προγόνων· τώρα πάνω από όλα ο αγώνας"

Αισχύλος, Πέρσαι, 402-5

Η τραγωδία *Πέρσαι* διδάχτηκε το 472 π.Χ. λίγο μετά τη ναυμαχία της Σαλαμίνας

Μετάφραση

Αλλά, όταν ο στόλος των εχθρών πλησιάζοντας στην Αττική από το Φάληρο απέκρυψε τις γύρω παραλίες, οι Πελοποννήσιοι πάλι φοβισμένοι σκέφτονταν να αποπλεύσουν για τον Ισθμό. Ενώ λοιπόν, έτσι είχε η κατάσταση, ο Θεμιστοκλής σχεδίαζε και κατάστρωνε το θέμα σχετικά με τον Σίκινο. Και ο Σίκινος ήταν στην καταγωγή Πέρσης, αιχμάλωτος, φιλικός προς το Θεμιστοκλή και παιδαγωγός των παιδιών του. Αυτόν στέλνει κρυφά στον Ξέρξη, αφού τον διέταξε να πει ότι ο Θεμιστοκλής ο στρατηγός των Αθηναίων παίρνοντας το μέρος του Πέρση βασιλιά του στέλνει πρώτος ως πληροφορία ότι οι Έλληνες προσπαθούν να αποδράσουν και τον συμβουλεύει να τους επιτεθεί, ενώ βρίσκονται σε σύγχυση χωρίς το πεζικό, και να καταστρέψει τη ναυτική τους δύναμη. Ο Ξέρξης, επειδή δέχθηκε αυτά θεωρώντας ότι είχαν ειπωθεί με φιλική διάθεση, ευχαριστήθηκε και αμέσως έδωσε διαταγή στους κυβερνήτες των πλοίων, αφού αποπλεύσουν με διακόσια πλοία, να περικυκλώσουν τα νησιά, για να μην ξεφύγει κανείς από τους εχθρούς.

Να βρείτε στο λεξικό τη σημασία των ακόλουθων λέξεων

Πολέμιος =

Βουλευόμαι =

Συντίθημι =

εΰνους =

κελεύω =

αίροῦμαι =

διαφθείρω =

ἡδομαι =

ἡγεμών =

ναύς =

ΣΧΟΛΙΑ

- Ο Πλούταρχος παρουσιάζει το Σπαρτιάτη ναύαρχο Ευρυβιάδη να αρνείται να ακούσει το σχέδιο του Θεμιστοκλή περί ναυμαχίας στη Σαλαμίνα και το Θεμιστοκλή να καταφεύγει στο τέχνασμα που περιγράφεται στο κείμενο της Ενότητας
- Από το επεισόδιο προκύπτει ότι στον πόλεμο δε μετρά μόνο η υπεροχή δυνάμεων αλλά και η στρατηγική ευφυΐα και τα τεχνάσματα

❖ Ερωτήσεις

- Ποιος ήταν ο Σίκιννος;
- Τι διαμήνυσε μέσω του Σικίννου ο Θεμιστοκλής στον Ξέρξη;
- Πώς αντέδρασε ο Ξέρξης και γιατί;
- Πώς κρίνετε το τέχνασμα του Θεμιστοκλή, προκειμένου να γίνει η ναυμαχία στα στενά της Σαλαμίνας;
- Να αναφέρετε ιστορικά ή μυθολογικά παραδείγματα στα οποία το τέχνασμα και ο δόλος έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην έκβαση πολεμικών επιχειρήσεων.

B1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

❖ Ερωτήσεις

Φιλόλογος: να βρείτε 5 λέξεις της νέας ελληνικής που αναφέρονται σε ειδικότητες / γνωστικές επιστήμες και σχηματίζονται με β'συνθετικό τη λέξη λόγος. Να τις αναλύσετε στα συνθετικά τους μέρη.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^η

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ Γ΄ ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Συμφωνόληκτα

Ουρανικόληκτα (κ, γ, χ)

1. αφωνόληκτα: χειλικόληκτα (π, β, φ)
οδοντικόληκτα (τ, δ, θ)

παρατηρήσεις

- ο χαρακτήρας κ, γ, χ μπροστά από το **-σ** της ονομαστικής, κλητικής Ενικού και δοτικής πληθ. γίνεται **ξ**. *Κόραξ, κόραξι*
- ο χαρακτήρας π, β, φ μπροστά από το **-σ** της ονομαστικής, κλητικής Ενικού και δοτικής πληθ. γίνεται **ψ**, *γύψ, γυψί*
- ο χαρακτήρας τ, δ, θ μπροστά από το **-σ** της ονομαστικής και κλητικής Ενικού και δοτικής πληθ. αποβάλλεται, *πατρίς, πατρίσι*
- Τα βαρύτονα οδοντικόληκτα σε **-ις** σχηματίζουν την αιτ. Ενικού σε **-ν** και την κλητική Ενικού όμοια με το θέμα (χωρίς το χαρακτήρα): *ή χάρις, τήν χάριν, ὦ χάρι*
- Τα βαρύτονα οδοντικόληκτα σε **-ων** και **-ας**, **το οξύτονο** τυραννίς και το **παῖς** σχηματίζουν την κλητική ενικού χωρίς κατάληξη: *ὦ γέρον, ὦ γίγαν, ὦ τυραννί, ὦ παῖ*

Ημιφωνόληκτα

παρατηρήσεις

- Τα φωνήεντα **ι** και **α** μπροστά από το χαρακτήρα **ν** των ονομάτων σε **-ις** και **-αν** είναι μακρόχρονα: *τῆς ἀκτῖνος, τῆς Σαλαμῖνος*
- Τα βαρύτονα διπλόθεμα σε **-ων** και **-ωρ** σχηματίζουν την κλητική ενικού όμοια με το αδύνατο θέμα: *ὦ γείτων, ὦ γείτον*

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των ουσιαστικών: *ἔλιξ, χάλυψ, κῆρυξ, πίναξ, ποιότης, τυραννίς, κόραξ, δρᾶμα, φάλαγξ, γέλως, λάρυγξ, κάλυμμα, Ἄραψ, φοῖνιξ, βήξ, σήραγξ, χειμῶν, γείτων, τυραννίς, ὄρνις*
- Να γραφούν η δοτική και η κλητική ενικού και η δοτική και η αιτιατική πληθυντικού των ουσιαστικών: *ἄξων, κηφήν, χειμῶν, σωλήν, βραχίων, ξενῶν, νυμφῶν, ποιμήν, πνεύμων, σιαγῶν, δελφίε, τερηδῶν*

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^η

Α' παράλληλο κείμενο

Μετάφραση παράλληλου κειμένου (σελ.144)

Όταν ο θεός Απόλλωνας έδωσε χρησμό ο παντεπόπτης Δίας δίνει στην Αθηνά ξύλινο τείχος, οι άλλοι Αθηναίοι πρότειναν να οχυρώσουν με τείχη την Ακρόπολη, ενώ ο Θεμιστοκλής πρότεινε να μπουν στα πλοία, επειδή αυτά ήταν το ξύλινο τείχος των Αθηναίων. Πείστηκαν, επιβιβάστηκαν, ναυμάχησαν νίκησαν.

Γ' ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Συμφωνόληκτα

Ουρανικόληκτα (κ, γ, χ)

2. αφωνόληκτα: χειλικόληκτα (π, β, φ)
οδοντικόληκτα (τ, δ, θ)

παρατηρήσεις

- ο χαρακτήρας κ, γ, χ μπροστά από το -σ της ονομαστικής, κλητικής Ενικού και δοτικής πληθ. γίνεται ξ. *Κόραξ, κόραξι*
- ο χαρακτήρας π, β, φ μπροστά από το -σ της ονομαστικής, κλητικής Ενικού και δοτικής πληθ. γίνεται ψ, γύψ, γυψί
- ο χαρακτήρας τ, δ, θ μπροστά από το -σ της ονομαστικής και κλητικής Ενικού και δοτικής πληθ. αποβάλλεται, *πατρίς, πατρίσι*
- Τα βαρύτονα οδοντικόληκτα σε -ις σχηματίζουν την αιτ. Ενικού σε -ν και την κλητική Ενικού όμοια με το θέμα (χωρίς το χαρακτήρα): *ή χάρις, τήν χάριν, ὦ χάρι*
- Τα βαρύτονα οδοντικόληκτα σε -ων και -ας, το **οξύτονο** τυραννίς και το **παῖς** σχηματίζουν την κλητική ενικού χωρίς κατάληξη: *ὦ γέρον, ὦ γίγαν, ὦ τυραννί, ὦ παῖ*

Ημιφωνόληκτα

παρατηρήσεις

- Τα φωνήεντα ι και α μπροστά από το χαρακτήρα ν των ονομάτων σε -ις και -αν είναι μακρόχρονα: *τῆς ἀκτίνος, τῆς Σαλαμῖνος*
- Τα βαρύτονα διπλόθεμα σε -ων και -ωρ σχηματίζουν την κλητική ενικού όμοια με το αδύνατο θέμα: ὁ γείτων, ὦ γείτον

1. Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων με τον κατάλληλο τύπο από τη λέξη στη παρένθεση:

- α. Τοῖς (φύλαξ) οὐ προσήκει ὕπνος.
β. Μὴ τρίβε τὴν ψυχὴν ταῖς (φροντίς).
γ. Ἐξ (όνυξ, γεν. εν.) τὸν λέοντα γινώσκεις.
δ. Κρίνε τοὺς ἀνθρώπους μὴ ταῖς (ἐσθής), ἀλλὰ τοῖς ἔργοις.
ε. Ἐκ τῶν πτερῶν γινώσκει τις τὸν (ὄρνις)
στ. Παρὰ τοῖς (Ἄραψ) αἱ κάμηλοι τίμιαί εἰσιν.
ζ. Ὁ ὄνος τῆ (σάλπιγξ) τοὺς (κήρυξ) μιμεῖται.
η. Ἐκαστος τῶν (Κύκλωψ) ἓνα οφθαλμὸν ἔχει.

2. Να συμπληρωθεῖ ο σωστός τύπος των ουσιαστικών που βρίσκονται σε παρένθεση.

- α) Αἰγύπτιοι προσέπλευσαν σὺν (ἀσπίς) ποδιήρεσιν.
β) Περί Συρίας διηγησόμεθα, ὅπου σῖτος πολὺς και πρόβατά ἐστί και (φοῖνιξ) οἱ καρποφόροι.
γ) Προσεκαλέσαντο τὴν (γυνή) πρὸς ἄρχοντα.
δ) Οἱ δημαγωγοὶ παρὰ τοῖς δήμοις εἰσὶν ὥσπερ οἱ (κόλαξ) παρὰ τοῖς τυράννοις.
ε) Παραγενόμενοι οἱ (ποιμὴν) ἐξέβαλον αὐτάς.
στ) (ρήτωρ) πολυφθόγγους ὡς ἰχθύας ἀφώνους ὀρῶμεν ἐπὶ Σοί, Θεοτόκε.
ζ) Ἄγγελοι μετὰ τοῦ (ἀστήρ) ὁδοιποροῦσι.

3. Να σχηματίσετε τις πτώσεις που ζητούνται για κάθε ουσιαστικό.

- ὁ κόραξ: (γενική ενικού) / (ονομαστική πληθυντ.) / (δοτική πληθυντικού)
- ἡ ἐλπίς: (δοτική ενικού) / (γενική πληθυντικού)
- ὁ γύψ: (αιτιατική ενικού) / (αιτιατική πληθυντικού) 3 ὁ) ὁ αὐτοκράτωρ: (γενική ενικού) / (δοτ. Πληθ)
- ὁ ἄξων: (δοτική ενικού) / (κλητική ενικού)
- ὁ χειμῶν: (γενική ενικού) / (αιτιατική πληθυντικού)
- τὸ πλῆθος: (γενική ενικού) / (δοτική ενικού) / (ονομαστ. πληθυντ.)

4. Να συμπληρωθεί ο σωστός τύπος των ουσιαστικών:

- α. Σωκράτης χρήται τῷ _____ (τὸ παράδειγμα).
β. Σὺ εἶ _____ καὶ ἡμεῖς οὐ τιμῶμεν τοὺς _____ (ὁ κόλαξ).
γ. Οὗτοι ἔπιπτον εἰς τὰς _____ (ἡ φλόξ).
δ. Οἱ _____ ἐμάνθανον τὰ _____ (ὁ παῖς, τὸ μάθημα).
ε. Οἱ Αἰγύπτιοι εἰσέπλευσαν σὺν τοῖς ποδῆρεσιν _____ (ἡ ἀσπίς).
στ. Ἐνταῦθά εἰσι _____ καρποφόροι (ὁ φοῖνιξ).
ζ. Προσεκαλέσαντο τὴν _____ πρὸς ἄρχοντα (ἡ γυνή).
η. Ὁ λέων τοῖς _____ δάκνει (ὁ ὀδούς).
θ. Οἱ _____ μάχονται τοῖς _____ (ὁ δράκων, ὁ λέων).
ι. Ἡ τῆς ἐορτῆς φαιδρότης τῇ _____ διαλύεται (ἡ ἔρις).
ια. Ἡ Ἥρα τῇ _____ τῶν ἄλλων θεῶν διαφέρει (ἡ σεμνότης).
ιβ. Ὡ ἀρπακτικέ, _____ διατὶ κατατρώγεις τὸ ἦπαρ τοῦ Προμηθέως (ὁ γύψ).
ιγ. Ἐν τῇ Ξέρξου στρατιᾷ Πέρσαι καὶ _____ καὶ _____ εἰσιν (ὁ Ἄραψ -ὁ Αἰθίοψ).
ιδ. Ἐν ταῖς _____ αἷμα ῥέει (ἡ φλέψ).
ιε. Περὶ τὰ στέρνα οἱ στρατιῶται τοὺς _____ ἔχουσιν (ὁ θώραξ).
ιστ. Ὁ ἀετὸς ἰσχυροὺς _____ ἔχει (ὁ ὄνυξ).
ιζ. Ὁ διδάσκαλος χρήται τῷ _____ ἵνα _____ γράφει (ὁ πίναξ - τὸ γράμμα).
ιη. Θαυμάζω σε διὰ τὴν _____ τοῦ χαρακτήρος (ἡ πραότης).
ιθ. Τούτου τοῦ _____ ἡ μήτηρ Εὐκλεία λέγεται (ὁ παῖς).
ικ. Ἡμεῖς πολλὰς _____ διὰ τὴν σωτηρίαν ἔχομεν (ἡ ἐλπίς).
ικα. Ὁ κόραξ καὶ ὁ γύψ _____ εἰσιν (ὁ ὄρνις).

5. Να μεταφερθούν όλες οι κλιτές λέξεις στον άλλον αριθμό:

- Ἐν ταῖς φάραγξι γῦπες καὶ ἰέρακες διαμένουσιν.

.....

- Ὁ παῖς θαυμάζει τὴν τοῦ στρατιώτου ἀσπίδα καὶ τὸν θώρακα.

.....

- Οὗτός ἐστι φύλαξ τῆς πατρίδος.

.....

- Ἡ γυνὴ ἐνδύεται τὴν ἐσθῆτα.

.....

- Αὗται αἱ γυναῖκες Ἑλληνίδες εἰσίν.

.....

- Ὁ γέρων γράφει ἐπὶ τοῦ τοίχου γίγαντα καὶ λέοντα.

.....

6. Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των ουσιαστικών:

ἔλιξ, χάλυψ, κῆρυξ, πίναξ, ποιότης, τυραννίς, κόραξ, δρᾶμα, φάλαγξ, γέλως, λάρυγξ, κάλυμμα, Ἄραψ, φοῖνιξ, βῆξ, σήραγξ, χειμῶν, γείτων, τυραννίς, ὄρνις

7. Να γραφούν η δοτική και η κλητική ενικού και η δοτική και η αιτιατική πληθυντικού των ουσιαστικών: *ἄξων, κηφήν, χειμῶν, σωλήν, βραχίων, ξενῶν, νυμφῶν, ποιμήν, πνεύμων, σιαγῶν, δελφίε, τερηδῶν*

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^η

Αφόρμηση

- Ποιους ιστορικούς γνωρίζετε και πώς φαντάζεστε τη διαδικασία καταγραφής των ιστορικών γεγονότων μιας περιόδου;

Εισαγωγή

- ✓ Η άποψη του Πολυβίου για την Ιστορία είναι ότι μόνο συλλαμβάνοντας την αλληλουχία όλων των γεγονότων και εξετάζοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές μπορεί κάποιος να αποκομίσει όφελος και απόλαυση από την Ιστορία
- ✓ Ο Πολύβιος χρησιμοποίησε μεθόδους ανάλογες με εκείνες του Θουκυδίδη: αυτοψία, έλεγχος και μελέτη των πηγών αλλά και συστηματικός διαχωρισμός *αρχών* και *αιτίων*.
- ✓ Οι *Ιστορίες* του αριθμούσαν 40 βιβλία και πραγματεύονταν την αύξηση της δύναμης της Ρώμης και την εδραίωση της κυριαρχίας της από την αρχή του Β' Καρχηδονιακού Πολέμου ως την ήττα του Περσέα. Φιλοδοξία του ιστορικού ήταν να καλύψει και τα γεγονότα που ακολούθησαν κι έτσι συνέχισε το έργο του φτάνοντας ως την τελική υποταγή της Ελλάδας (146 π.Χ.)

Μετάφραση

Στην υπόλοιπη ζωή, λοιπόν, ίσως δε θα μπορούσε κανείς να αποβάλει αυτού του είδους την εύνοια προς γνωστούς και φίλους· γιατί πράγματι ένας καλός άνθρωπος πρέπει να αγαπάει και τους φίλους του και την πατρίδα του και να μισεί τους ίδιους εχθρούς που μισούν οι φίλοι του και να αγαπά τους ίδιους φίλους που αγαπούν και οι φίλοι του· όταν όμως υιοθετεί κανείς το χαρακτήρα του ιστορικού, πρέπει να ξεχάσει όλα αυτά τα παρόμοια πράγματα και πολλές φορές να επαινεί και να τιμά με τους μεγαλύτερους επαίνους τους εχθρούς, όταν οι πράξεις το απαιτούν αυτό, ενώ πολλές φορές να ελέγχει και κατηγορεί κατά τρόπο επονειδιστο τους στενούς συγγενείς, όταν τα σφάλματα στις πράξεις τους το υποδεικνύουν. Διότι, όπως ακριβώς, όταν ένας ζωντανός οργανισμός χάσει τα μάτια του, αχρηστεύεται ολόκληρος, έτσι, αν λείπει από την ιστορία η αλήθεια, ό,τι απομένει καταντά ανώφελη διήγηση.

Ερωτήσεις

- Ποιες αρετές πρέπει, κατά τον Πολύβιο, να έχει ένας άνθρωπος;
- Ποιες αρετές πρέπει να έχει ο ιστορικός;
- Γιατί πρέπει να διαφέρει η συμπεριφορά του ιστορικού από αυτή του χρηστού πολίτη;
- Πότε η ιστορία γίνεται «*ανωφελές διήγημα*»

Σχόλια

- ✓ Αρετές ιστορικού:
- αντικειμενικότητα και αμεροληψία, να μην επηρεάζεται από τις προσωπικά του αισθήματα
- να αναζητά πάντα την αλήθεια
- να διαθέτει ορθή κρίση και κριτική ικανότητα, προκειμένου να εκτιμά τα γεγονότα, τις ενέργειες και τις επιλογές των προσώπων, να αξιολογεί τις πηγές του και να εξαγεί ορθά και αντικειμενικά συμπεράσματα

🚩 ερώτηση 4, σελ. 23

Να βρείτε στο λεξικό τη σημασία των ακόλουθων λέξεων

ἐπιείκεια =

ἐκβάλλω =

ἀγαθός =

ἦθος =

ἐπιλανθάνομαι =

εὐλογέω - ὦ =

κοσμέω - ὦ =

ψέγω =

ἐπιτήδευμα =

ἀναιροῦμαι =

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

I. *ἐπιείκειαν, ἄνδρα, ἦθος, ἐπαίνοις, πράξεις, τοῦτο, ἐπιτηδευμάτων, ζῶου, ὄψεων, ἀληθείας, διήγημα*: να κλιθούν στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών.

II. : *Ψέγειν*: να γραφεί το β' ενικό και γ' πληθυντικό του Ενεστ., Παρατ., Μελλ., Αόρ.

Να βρείτε τους αρχικούς χρόνους των ακόλουθων ρημάτων και να τους μάθετε
ἀναλαμβάνη
ἀναιρούμαι

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^η

Β1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Κόσμος: αρχ. σημασία «τάξη, διευθέτηση». Η λέξη απέκτησε τη σημασία του συνόλου των πραγμάτων στο σύμπαν και στην οικουμένη λόγω της τάξης και της αρμονίας που χαρακτηρίζει το φυσικό υλικό σύστημα. Επιπλέον, δήλωσε και το σύνολο των εμβίων όντων που κατοικούν στον πλανήτη.

➤ ΑΣΚΗΣΗ

I. Να συμπληρώσετε τα κενά με λέξεις από τον Λεξιλογικό Πίνακα και ομόρριζές τους.

A. Στη μητέρα μου αρέσουν πολύ τα..... Τη θυμάμαι πάντα να πηγαίνει σε..... για να αγοράσει δαχτυλίδια, καρφίτσες και άλλα αντικείμενα αξίας. Τα φυλάει σε ειδική σκαλιστή

B. Τις ημέρες των εορτών των Χριστουγέννων δν στα μαγαζιά παρατηρείται Όλος ο κόσμος είναι στους δρόμους και θαυμάζει τα φανταχτερά και πρωτότυπα.....που βάζουν στις βιτρίνες τους τα καταστήματα, για να είναι στο πνεύμα των εορτών. Ειδικοί επαγγελματίες..... αναλαμβάνουν το έργο αυτό επιδιώκοντας κάθε χρόνο η δική τους ιδέα για τη να είναι η πιο πρωτότυπη και δημιουργική.

II. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να σχηματίσετε μια σύνθετη λέξη την οποία εν συνεχεία θα εντάξετε σε πρόταση:

Φίλος, ἀλήθεια, ἀνήρ

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ 1- 7 ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Μετάφραση

Ένας άνδρας Μάρδος στην καταγωγή είχε επτά παιδιά. Το μικρότερο από αυτά προκαλούσε στα άλλα πολλά κακά. Και αρχικά ο πατέρας προσπαθούσε να το συνεντίζει με τα λόγια· επειδή όμως δεν συμμορφωνόταν, τον οδήγησε μπροστά στους δικαστές και επακριβώς τον κατηγορήσε για όσα είχε αποτολήσει και ζητούσε από τους δικαστές να φονεύσουν το νέο. Εκείνοι εξεπλάγησαν και οδήγησαν και τους δύο ενώπιον του βασιλιά Αρταξέρξη. Και ενώ ο Μάρδος έλεγε τα ίδια, ο βασιλιάς είπε: « Αλήθεια θα έχεις το θάρρος να αντέξεις να θανατωθεί ο γιος σου;». Και εκείνος απάντησε «Βεβαιότατα! Γιατί και όταν αφαιρώ τις παραφυάδες τις πικρές από τα μαρούλια, καθόλου η μητέρα τους δε λυπάται αλλά ανθίζει περισσότερο και γίνεται γλυκύτερη». Όταν ο Αρταξέρξης άκουσε αυτά, επαίνεσε τον άνδρα και τον έκανε έναν από τους βασιλικούς δικαστές λέγοντας ότι αυτός που διατυπώνει τόσο δίκαιες κρίσεις για τα παιδιά του οπωσδήποτε και στις ξένες υποθέσεις θα είναι δίκαιος δικαστής και αδέκαστος και απάλλαξε και το νέο από την τιμωρία απειλώντας τον με θάνατο, αν αποδειχθεί ότι διαπράττει άλλες αδικίες.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^η

Μετάφραση

Στην υπόλοιπη ζωή, λοιπόν, ίσως δε θα μπορούσε κανείς να αποβάλει αυτού του είδους την εύνοια προς γνωστούς και φίλους· γιατί πράγματι ένας καλός άνθρωπος πρέπει να αγαπάει και τους φίλους του και την πατρίδα του και να μισεί τους ίδιους εχθρούς που μισούν οι φίλοι του και να αγαπά τους ίδιους φίλους που αγαπούν και οι φίλοι του· όταν όμως υιοθετεί κανείς το χαρακτήρα του ιστορικού, πρέπει να ξεχάσει όλα αυτά τα παρόμοια πράγματα και πολλές φορές να επαινεί και να τιμά με τους μεγαλύτερους επαίνους τους εχθρούς, όταν οι πράξεις το απαιτούν αυτό, ενώ πολλές φορές να ελέγχει και κατηγορεί κατά τρόπο επονειδιστο τους στενούς συγγενείς, όταν τα σφάλματα στις πράξεις τους το υποδεικνύουν. Διότι, όπως ακριβώς, όταν ένας ζωντανός οργανισμός χάσει τα μάτια του, αχρηστεύεται ολόκληρος, έτσι, αν λείψει από την ιστορία η αλήθεια, ό,τι απομένει καταντά ανώφελη διήγηση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5^η

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

"Η ελεημοσύνη βασίλισσα των αρετών"

Μετάφραση

Αγαπητοί, ας μη γίνουμε αγριότεροι από τα ζώα. Σε εκείνα όλα είναι κοινά και κανένα δεν έχει περισσότερα από τα άλλα· ενώ εσύ, αν και είσαι άνθρωπος, έγινες σκληρότερος από τα ζώα κλείνοντας ερμητικά σε ένα σπίτι όσα τρόφιμα θα αρκούσαν, για να θρέψουν αμέτρητους φτωχούς. Και βέβαια δεν είναι η φύση μας μόνο κοινή αλλά και άλλα περισσότερα· ο ουρανός είναι κοινός και ο ήλιος και η σελήνη και τα αστέρια και ο αέρας και η θάλασσα και η γη και η ζωή και ο θάνατος και τα γηρατεία και η αρρώστια και η υγεία και η ανάγκη τροφής και ρούχων. Πώς, λοιπόν, δεν είναι παράλογο αυτοί που μοιράζονται τόσα πολλά μεταξύ τους στα χρήματα να είναι τόσο πλεονέκτες και να μη διατηρούν την ίδια ισονομία; Διότι ο θάνατος μας απομακρύνει από την απόλαυση, ενώ μας οδηγεί στην τιμωρία. Για να μη συμβεί, λοιπόν, αυτό, ας εφαρμόσουμε στο έπακρο την ελεημοσύνη. Διότι αυτή είναι η βασίλισσα των αρετών, η οποία και θα μας απαλλάξει από την τιμωρία. Ας κάνουμε, λοιπόν, τα περιττά χρήσιμα, αφού παραμερίσουμε τον πολύ πλούτο, και κατά την ημέρα της κρίσεως, ακόμη κι αν έχουμε διαπράξει άπειρα παραπτώματα, ο Θεός θα μας συγχωρέσει.

Παράλληλο κείμενο

Μετάφραση

Ο Χριστός, αν και ήταν πλούσιος, πτώχευσε, για να σπλαχνιζόμαστε και εμείς τους φτωχούς ως αδερφούς του Δημιουργού μας και κριτή. Και ποιο είναι το όφελος της αγάπης για τους πτωχούς; Σε μια δύσκολη περίπτωση ο Κύριος θα σώσει αυτόν. Και φανερώνει τις οδύνες της κρίσεως στους αμαρτωλούς και ότι φέρνει πόνους. Θα λυτρώσει ο Κύριος αυτούς που αγαπούν τους φτωχούς. Γιατί τους χρωστάει φιλανθρωπία, όπως αυτός τους χρωστάει ελεημοσύνη, αφού τη δανείστηκε από αυτούς. Και για την περίπτωση του Σολομώντα είπε: αυτός που ελεεί φτωχό δανείζει το Θεό.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων με τον κατάλληλο τύπο από τη λέξη στη παρένθεση:

- α. Τοῖς (φύλαξ) οὐ προσήκει ὕπνος.
- β. Μὴ τρίβε τὴν ψυχὴν ταῖς (φροντίς).
- γ. Ἐξ (όνυξ, γεν. εν.) τὸν λέοντα γινώσκεις.
- δ. Κρίνε τοὺς ἀνθρώπους μὴ ταῖς (ἐσθής), ἀλλὰ τοῖς ἔργοις.
- ε. Ἐκ τῶν πτερῶν γινώσκει τις τὸν (ὄρνις)
- στ. Παρὰ τοῖς (Ἄραψ) αἱ κάμηλοι τίμιαί εἰσιν.
- ζ. Ὁ ὄνος τῆς (σάλπιγξ) τοὺς (κῆρυξ) μιμεῖται.
- η. Ἐκαστος τῶν (Κύκλωψ) ἓνα οφθαλμὸν ἔχει.

2. Να συμπληρωθεῖ ο σωστός τύπος των ουσιαστικῶν:

- α. Σωκράτης χρῆται τῷ _____ (τὸ παράδειγμα).
- β. Σὺ εἶ _____ καὶ ἡμεῖς οὐ τιμῶμεν τοὺς _____ (ὁ κόλαξ).
- γ. Οὗτοι ἔπιπτον εἰς τὰς _____ (ἡ φλόξ).
- δ. Οἱ _____ ἐμάνθανον τὰ _____ (ὁ παῖς, τὸ μάθημα).
- ε. Οἱ Αἰγύπτιοι εἰσέπλευσαν σὺν τοῖς ποδῆρεσιν _____ (ἡ ἄσπις).
- στ. Ἐνταῦθά εἰσι _____ καρποφόροι (ὁ φοῖνιξ).
- ζ. Προσεκαλέσαντο τὴν _____ πρὸς ἄρχοντα (ἡ γυνή).
- η. Ὁ λέων τοῖς _____ δάκνει (ὁ ὄδους).
- θ. Οἱ _____ μάχονται τοῖς _____ (ὁ δράκων, ὁ λέων).
- ι. Ἡ τῆς ἐορτῆς φαιδρότης τῆς _____ διαλύεται (ἡ ἔρις).
- ια. Ἡ Ἥρα τῆς _____ τῶν ἄλλων θεῶν διαφέρει (ἡ σεμνότης).
- ιβ. Ὡ ἀρπακτικέ, _____ διατὶ κατατρώγεις τὸ ἧπαρ τοῦ Προμηθέως (ὁ γύψ);

3. Να συμπληρωθῶν οι καταλήξεις των τριτόκλιτων ουσιαστικῶν στις παρακάτω προτάσεις.

- Ἐν τῷ λουτῆρ _____ ἀπέθανεν Ἀγαμέμνων, ὁ τῶν Ἑλλήν _____ στρατηγός.
- Περσεφόνη τῆς Δήμητρ _____ θυγάτηρ ἦν.
- Πείθου τῷ πατρ _____ καὶ τῆς μητρ _____.
- Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν πατέρ _____ παντοκράτορ _____.
- Οἱ ἀστέρ _____ αἴθουσιν ἐν τοῖς αἴθερ _____.
- Ἦψατο τῆς χειρ _____ τῆς κόρης καὶ ἀνέστη.
- Ἡμεῖς ἐσμὲν Ἑλλήν _____ τὸ γένος.
- Ἐγὼ τιμῶ σε ὡς μητέρ _____.
- Τὰ ἄνθη θάλλουσιν ἐν τοῖς λειμῶ _____.
- Οἱ μαθηταὶ ἀναγινώσκουσι τὰ τοῦ Σωκράτ _____ ἔργα.

4. Να συμπληρωθῶν τα κενά με τον κατάλληλο τύπο:

- Τοῦ _____ τῶν Περσῶν Ἀριαῖος ἠγεῖτο (τὸ στίφος).
- Τοῦ _____ ὁ βίος μεστός πόνων ἐστίν (ὁ ποιμήν).
- Ἐν τῷ _____ τῆς θαλάσσης παντοῖοι ὀργανισμοὶ βιοῦσιν (ὁ πυθμὴν).
- Τὰ πλοῖα εἰς τὸν _____ εἰσέπλεον (ὁ λιμὴν).
- Οἱ Ἀργεῖοι προσέφερον πολλὰ δῶρα τοῖς _____ (ὁ γείτων).
- Ἐν τῷ _____ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα ἦν (ὁ Παρθενῶν).
- Ἀχιλλεὺς ἐμάχετο τῷ _____ (ὁ Ἔκτωρ).
- Οὗτοι οἱ γέροντες σώας τὰς _____ ἔχουσιν (ἡ φρήν).
- Τοῖς ἀπίστοις _____ μὴ πιστεύετε (ὁ ῥήτωρ).
- Ἡμεῖς ὀρώμεν τὴν _____ πίπτουσαν (ἡ χιών).
- Οἱ θεοὶ ἀμβροσίᾳ καὶ _____ τρέφονται (τὸ νέκταρ).

5. Στις παρακάτω προτάσεις να βάλετε το ρῆμα που βρίσκεται στην παρένθεση σε υποτακτικὴ ἐνεστώτα και αορίστου (ὅπου ὑπάρχει):

- α) Ἦν τοὺς ἀνδρας (φονεύω, ἀόρ.), μεγίστην δίκην δώσετε (=θα τιμωρηθεῖτε σκληρὰ).
- β) Ἐπίτηδές σε οὐκ ἤγειρον (=δε σε ξύπνησα), ἵνα τοῦ ὕπνου (ἀπολαύω, ἀόρ.).
- γ) Ἐὰν τὰ χρήματα (δημεύω, ἀόρ.), καλῶς ποιήσετε.
- δ) Ἦν τις τούτων τι (παραβαίνω, ἐνεστ.), ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν (=τοὺς ἐπιβάλλουν συνήθως τιμωρία).
- ε) Ὅταν (σπεύδω, ἐνεστ.) τις αὐτὸς, χῶ (=καὶ ὁ) θεὸς συνάπτεται (=βοηθᾷ)

3. Να συμπληρωθῶν οι φράσεις με τα επίθετα που δίνονται.

- Ἡ ἀρχὴ τὸ _____ τοῦ παντὸς ἐστὶ (ὁ ἥμισυς, ἡ ἡμίσεια, τὸ ἥμισυ).

- Ὁ ἥλιος ἐπὶ _____ ἄρματος τὸν οὐρανὸν διελαύνει (ὁ ταχύς, ἡ ταχεῖα, τὸ ταχύ).
- Πολλάκις τὸ ὠφέλιμον ἐναντίον ἐστὶ τῷ _____ (ὁ ἡδύς, ἡ ἡδεῖα, τὸ ἡδύ).
- Βάδιζε τὴν _____ ὁδὸν (ὁ εὐθύς, ἡ εὐθεῖα, τὸ εὐθύ).
- Ἡ χώρα οὐκ ἔχει _____ καὶ _____ ποταμούς (ὁ εὐρύς, ἡ εὐρεῖα, τὸ εὐρύ - ὁ βαθύς, ἡ βαθεῖα, τὸ βαθύ)

6. Στις παρακάτω προτάσεις να κάνετε τη σύνταξη των απρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων.

- α) Ἐξεστὶν ὑμῖν πορεύεσθαι οἴκαδε.
- β) Οὐ πρόπον σοὶ ἐστὶ μὴ οὐ λέγειν τὰ δίκαια.
- γ) Βέλτιόν ἐστὶ τοῖς Ἑλλησι θνήσκειν ἢ αἰεὶ τῷ τυράννῳ δουλεύειν.
- δ) Ἔδοξεν αὐτῷ ἐπιστολὴν πέμπειν τοῖς Ἀθηναίοις.
- ε) Οὐ δυνατόν ἐστὶν ὑμῖν φυλάττειν τὴν πόλιν.
- στ) Προσῆκει ἡμῖν ἅπασιν κολάζειν τοὺς προδότας.
- ζ) Νῦν οἶόν τέ ἐστὶν (=εἶναι δυνατό) ἡμῖν εὐεργέτας γίνεσθαι τῶν Θηβαίων.
- η) Ἐξεστὶ Κλαζομενίοις ἀσχημονεῖν.
- θ) Ἔδοξεν Ἀθηναίοις τὸν λιμένα τειχίσαι.
- ι) Ἀναγκαῖόν ἐστὶν ἡμῖν πράττειν ταῦτα.
- ια) Δοκεῖ ἡμῖν κήρυκα τῷ βασιλεῖ πέμπειν.
- ιβ) Ἐξεστὶν ὑμῖν τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν σῶσαι.
- ιγ) Τῷ ῥήτορι ἐγχωρεῖ (= εἶναι επιτρεπτό) ψευδῆ λέγειν;

7. Με οδηγό τις παρενθέσεις να συμπληρώσετε τις προτάσεις.

- α. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπίστευον πολλάκις τοῖς(ἄφρων, δοτ. πληθ.) ῥήτοροι.
 - β. Τοῖς(εὐδαίμων, δοτ. πληθ.) πατράσι κάλλιστος κόσμος ἀγαθοὶ παῖδες εἰσι.
 - γ. Οἱ(ἐλεήμων, ονομ. πληθ.) ἄνδρες σπάνιοι εἰσι.
 - δ. Τοὺς(ὑπέρφρων, αιτ. πληθ.) νεανίας ὁ χρόνος ποιήσει(σώφρων, αιτ. πληθ.).
 - ε. Οἱ Λακεδαιμόνιοι(μνήμων, ονομ. πληθ.) τῶν Λυκούργου θεσμίων ἦσαν.
2. Να συμπληρώσετε τις προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο του επιθέτου της παρένθεσης.
- α. Στέργομεν τὸν(ἀληθής) λόγον, τοῖς δὲ (ψευδής) οὐποτε πιστεύομεν.
 - β. Φύλαττε τὸ μὲν σῶμα(ὑγιής) τὴν δὲ ψυχὴν(ευσεβής).
 - γ. Περικλῆς ἦν γένους(εὐκλής).
 - δ. Οἱ Σωκράτους λόγοι ἦσαν.....(πλήρης) ἀπλότητος.
 - ε. Οἱ(ἐγκρατής) εἰσὶν ἀγαθοὶ πολῖται καὶ τῆ πατρίδι (λυσίτελής).

8. Να συμπληρωθούν οι φράσεις με τα επίθετα που δίνονται:

- Παρέχων τράπεζαν _____ ἐδεσμάτων _____ (ὁ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες - ὁ, ἡ πολυτελής, τὸ πολυτελές).
- Οἱ Ἀθηναῖοι μετεῖχον τῶν _____ ἐορτῶν (ὁ, ἡ συνήθης, τὸ σύνθητες).
- Οἱ στρατηγοὶ ἔσονται _____ τῷ δήμῳ (ὁ, ἡ ἐπιεικής, τὸ ἐπιεικές).
- Ὁ ἄρχων ἐβόηθησε τοῖς _____ πολίταις (ὁ, ἡ ἐνδεής, τὸ ἐνδεές).
- Ὁ παῖς ἦν _____ πατρός (ὁ, ἡ ἐπιφανής, τὸ ἐπιφανές).
- Ὁ φιλόσοφος ὠνόμασεν αὐτοὺς _____ (ὁ, ἡ εὐδαίμων, τὸ εὐδαιμον).
- Οἱ ἄγροὶ γέμουσιν _____ ἀνθέων (ὁ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες).
- Νοῦς _____ ἐν σώματι _____ (ὁ, ἡ ὑγιής, τὸ ὑγιές).
- Γλῶσσα λανθάνουσα τὰ _____ λέγει (ὁ, ἡ ἀληθής, τὸ ἀληθές).

9. Να μεταφερθούν οι προτάσεις στον άλλο αριθμό:

- Οἱ διδάσκαλοι τέρπονται τοῖς ἐπιμελέσι μαθηταῖς.
.....
- Οἱ Κύκλωπες ἦσαν παμμεγέθεις.
.....
- Οὐ πιστεύω τῆ ψευδεὶ βεβαιώσει.
.....
- Ὁ σώφρων ἡγεμὼν ἄρχει τῶν νοημόνων ἀνδρῶν.
.....
- Ὡ σῶφρον ἄνερ, δεῖξόν μοι τὸ ὀρθόν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4^η

Α' «Οι Σεληνίτες»

Εισαγωγή

- Ο Λουκιανός μπορεί να θεωρηθεί ο πρώτος συγγραφέας έργου επιστημονικής φαντασίας. Γεννήθηκε γύρω στο 120 μ.Χ. στα Σαμόσατα της Κομμαγηνής. Σπούδασε ρητορική, εργάστηκε ως δικηγόρος στην Αντιόχεια της Συρίας και ταξίδεψε σε Ελλάδα, Ιταλία και Γαλατία.
- Υπήρξε σοφιστής, ρήτορας και σατιρικός και αρεσκόταν στις φανταστικές διηγήσεις και στη διακωμώδηση της εποχής του -> Τα κείμενά του έχουν χιουμοριστικό ύφος και καυστική διάθεση. Περιέχουν πολύ αστείες επινοήσεις και εκφράζουν διαχρονικές αλήθειες.
- Η *Αληθής Ιστορία* είναι από τα ευφύστερα δημιουργήματά του. Ο τίτλος είναι ειρωνικός, αφού, όπως δηλώνει ο ίδιος, τίποτα από όσα γράφει δεν είναι αλήθεια. Στον πρόλογο μας πληροφορεί ότι σκοπός του ήταν να σατιρίσει παλιούς ποιητές, ιστορικούς και φιλοσόφους, οι οποίοι περιέγραφαν στο έργο τους πράγματα απίθανα και μυθικά και μάλιστα προσπαθούσαν να πείσουν ότι ήταν αληθινά και απολύτως ελεγμένα. Δηλώνει ότι του προξένησε απορία το ότι όλοι αυτοί έλεγαν ψέματα έχοντας την εντύπωση ότι δε θα τους καταλάβαινε ο κόσμος. Από αυτή του την παρατήρηση προέκυψε, όπως λέει, η ιδέα του να γράψει ένα ανάλογο έργο.

Αφόρμηση

- Ποιες ταινίες επιστημονικής φαντασίας έχετε δει, ποια βιβλία επιστημονικής φαντασίας έχετε διαβάσει; Αναφέρατε φανταστικούς ήρωες.

Μετάφραση

Όμορφος στους Σεληνίτες θεωρείται, αν κάποιος είναι φαλακρός. Και μάλιστα αφήνουν γένεια λίγο πιο πάνω από τα γόνατα. Και δεν έχουν νύχια στα πόδια αλλά όλοι είναι μονοδάκτυλοι. Και όταν κοπιάζουν ή γυμνάζονται, ιδρώνουν παράγοντας γάλα σε όλο τους το σώμα, ώστε και τυριά πήζουν από αυτό. Έχουν μάτια πρόσθετα και πολλοί, αν χάσουν τα δικά τους, βλέπουν χρησιμοποιώντας αυτά που παίρνουν από άλλους. Κάποιοι μάλιστα, οι πλούσιοι, έχουν και πολλά αποθηκευμένα για ώρα ανάγκης. Και ένας πολύ μεγάλος καθρέπτης βρίσκεται πάνω από ένα πηγάδι όχι πολύ βαθύ. Αν όμως κάποιος κατεβεί στο πηγάδι, ακούει όλα όσα λέγονται στη γη, αν πάλι κοιτάξει προσεχτικά τον καθρέπτη, βλέπει όλες τις πόλεις και όλα τα έθνη. Τότε εγώ είδα και τους συγγενείς μου και όλη μου την πατρίδα, δεν μπορώ όμως να πω αν και εκείνοι με έβλεπαν. Όποιος όμως δεν πιστεύει ότι αυτά έτσι έχουν, αν καποτε και ο ίδιος φτάσει εκεί, θα μάθει ότι λέω την αλήθεια.

Ερωτήσεις

- Ποια είναι η εξωτερική εμφάνιση των Σεληνιτών;
- Ποια σχέση έχουν με τη γη;
- Κρίνοντας από βιβλία που έχετε διαβάσει και από ταινίες που έχετε παρακολουθήσει, πώς νομίζετε ότι παρουσιάζονται συνήθως οι εκπρόσωποι εξωγήινων πολιτισμών; Πού αποδίδετε αυτήν την τάση;

Λεξιλόγιο

Να βρείτε τη σημασία των ακόλουθων λέξεων

Φύω =

ὄνυξ =

πονέω - ὤ =

ἀπόλλυμι =

χρῶμαι =

ὀράω- ὤ =

φρέαρ =

θεάομαι - ὤμαι =

οὕτως =

ἔχω + ΑΠΡΜΦ. =

ἀφικνέομαι - οὔμαι =

οἶδα =

γραμματικές ασκήσεις

1. ὄνυχας, γάλακτι, σῶμα, ὀφθαλμούς, κάτοπτρον, φρέατος, πόλεις, ἔθνη, πατρίδα: να κλιθούν στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμῶν

2. γυμνάζωνται: να γραφεί το β' πληθυντικό όλων των χρόνων στην Ορστική Μ.Φ.

3. ἀκούει: να γραφεί το γ' ενικό και ἀ' πληθυντικό του Ενεστ., Παρατ. και Αορίστου Ε.Φ.

συντακτική άσκηση

Στην περίοδο του κειμένου: «Ἄν μὲν οὖν λέγω» να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις (κύριες - δευτερεύουσες) και να εντοπίσετε τον τρόπο σύνδεσής τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4^η

ΓΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ: η έγκλιση του προσδοκώμενου

- Είδη υποτακτικής:
 - βουλητική**: στις κύριες προτάσεις, οπότε συνήθως εισάγεται με το *ἄγε, ἄγε δή, ἴθι, ἴθι δή, φέρε, φέρε δή, ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν*
 - απορηματική**: σε ερωτηματικές προτάσεις, οι οποίες εκφέρονται κατά το ἀπρόσωπο: *Εἵπωμεν ἢ σιγῶμεν;*
- Η υποτακτική όλων των χρόνων ενεργητικής και μέσης φωνής έχει θεματικά φωνήεντα **η** και **ω**, αντίστοιχα προς τα θεματικά φωνήεντα **ο** και **ε** της Οριστικής

* Για καθέναν από τον τύπο που σας δίνεται στην Οριστική να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στην Υποτακτική:

- *κελεύομεν:*
- *ἐθεράπευσα:*
- *δουλεύετε:*
- *ἐφονεύσατε:*
- *παρασκευάζονται*
- *ερμηνεύεις:*
- *ἔπεισε:*
- *στρέφουσι:*
- *ἐφύλαξαν:*
- *γέγραφε:*
- *πεφυλάχατε:*
- *βλάπτεται:*
- *ἐκρυσάμεθα:*
- *γέγραφε:*
- *ἐτρεψάμην:*
- *κηρύττονται:*
- *ἐπαιδεύσατο:*
- *ἔταξάμην:*

❖ Να κλιθούν στην Υποτακτική Ενεστώτα και Αορίστου στη φωνή που βρίσκονται τα ρήματα: *πέμπω, φυλάττομαι, γράφω, πείθομαι*

ΕΝΟΤΗΤΑ 5^η

B. ΚΕΙΜΕΝΟ

«Η ελεημοσύνη βασίλισσα των αρετών»

Μετάφραση

Αγαπητοί, ας μη γίνουμε αγριότεροι από τα ζώα. Σε εκείνα όλα είναι κοινά και κανένα δεν έχει περισσότερα από τα άλλα· ενώ εσύ, αν και είσαι άνθρωπος, έγινες σκληρότερος από τα ζώα κλείνοντας ερμητικά σε ένα σπίτι όσα τρόφιμα θα αρκούσαν, για να θρέψουν αμέτρητους φτωχούς. Και βέβαια δεν είναι η φύση μας μόνο κοινή αλλά και άλλα περισσότερα· ο ουρανός είναι κοινός και ο ήλιος και η σελήνη και τα αστέρια και ο αέρας και η θάλασσα και η γη και η ζωή και ο θάνατος και τα γηρατεία και η αρρώστια και η υγεία και η ανάγκη τροφής και ρούχων. Πώς, λοιπόν, δεν είναι παράλογο αυτοί που μοιράζονται τόσα πολλά μεταξύ τους στα χρήματα να είναι τόσο πλεονέκτες και να μη διατηρούν την ίδια ισονομία; Διότι ο θάνατος μας απομακρύνει από την απόλαυση, ενώ μας οδηγεί στην τιμωρία. Για να μη συμβεί, λοιπόν, αυτό, ας εφαρμόσουμε στο έπακρο την ελεημοσύνη. Διότι αυτή είναι η βασίλισσα των αρετών, η οποία

και θα μας απαλλάξει από την τιμωρία. Ας κάνουμε, λοιπόν, τα περιττά χρήσιμα, αφού παραμερίσουμε τον πολύ πλούτο, και κατά την ημέρα της κρίσεως, ακόμη κι αν έχουμε διαπράξει άπειρα παραπτώματα, ο Θεός θα μας συγχωρέσει.

Σχόλια

-Ο Ιωάννης Χρυσόστομος γεννήθηκε μεταξύ 344 και 354 μ.χ. Σπούδασε ρητορική, φιλοσοφία, και θεολογία και γνώρισε το μινιακό βίο. Μεγάλο όπλο του πέραν της παιδείας του ήταν η ρητορική του δεινότητα και ο μαγευτικός του λόγος

-Το απόσπασμά μας ανήκει στην *Ομιλία Α, εις τό ρητόν του Προφήτου Δαυίδ*. Ο Ιωάννης Χρυσόστομος έγραψε δύο ομιλίες *εις τούς Ψαλμούς*, οι οποίες έχουν ως αφητηρία τους ένα στίχο από τους Ψαλμούς: «*μή φοβοῦ, όταν πλουτίσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πληθυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ*». Κύριο θέμα είναι ο πλούτος και η αβεβαιότητα που τον χαρακτηρίζει, καθώς μεταφέρεται από τον έναν άνθρωπο στον άλλον. Στην ομιλία του ο Ιωάννης καυτηριάζει τη ματαιοδοξία των πλουσίων, την πλεονεξία, την υπεροψία και τη σκληρότητα, ενώ εκθειάζει την αγάπη, τη φιλοξενία και την ελεημοσύνη, την οποία χαρακτηρίζει «*βασίλισσα των αρετών*»

-Η ελεημοσύνη κατά το ρήτορα λυτρώνει τον άνθρωπο από τη θηριώδη συμπεριφορά και έχει πνευματική και κοινωνική διάσταση. Πνευματική, γιατί ο άνθρωπος αναπτύσσει τη σχέση του με το θεό και εξασφαλίζει συγχώρεση για τις αμαρτίες του και απαλλαγή από την τιμωρία «*ἢ καί ἐξαιρήσεται... συγγνώμης ἡμῖν*». Κοινωνική, γιατί χάρη σε αυτήν μειώνεται το κοινωνικό χάσμα μεταξύ ανθρώπων κοινωνούντων της ίδιας φύσης και των ίδιων αγαθών «*Καίτοι γέ..... ἐνδυμάτων*»

Ερωτήσεις

- Σε ποιους απευθύνεται ο Ιωάννης Χρυσόστομος και πώς τους χαρακτηρίζει;
- Με ποιους συγκρίνει τους ανθρώπους; Ως προς τι;
- Ποια επιχειρήματα χρησιμοποιεί, για να στηρίξει την άποψή του ότι οι άνθρωποι είναι ίσοι;
- Τι θεωρεί άτοπον;
- Τι προκαλεί ο θάνατος στον άνθρωπο;
- Σε τι χρησιμεύει η ελεημοσύνη και πώς τη χαρακτηρίζει; Με άλες χριστιανικές αρετές συνδέεται η ελεημοσύνη;
- Υπάρχει ελεημοσύνη στις μέρες μας; Είναι άδολη; Μήπως έχει χαρακτήρα κοσμικό, ιδίως όταν δημοσιοποιείται;

Λεξιλόγιο

Να βρείτε τη σημασία των ακόλουθων λέξεων του κειμένου

ἄλογος =

χαλεπός =

τελευτή =

χρεία =

κοινωνέω- ὦ

ἄγω =

ἀπάγω =

χρῶμαι =

➤ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- ✓ **ἄνθρωπος, θηρίου, πενήτων, τροφάς, φύσις, ἀστέρας, ἀήρ, ἐνδυμάτων, χρήμασιν, ἀπολαύσεως, εὐθύνας, βασίλισσα, κρίσεως**: να κλιθούν στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών
- ✓ «**ἴν' οὖν συγγνώμης ἡμῖν**» : να χωρίσετε το απόσπασμα σε προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε.

Απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις – απαρεμφατική σύνταξη

απρόσωπα ρήματα : χρή(=πρέπει)/ δεῖ(=πρέπει)/ προσήκει(=ταιριάζει)/ ἐστί(=εἶναι δυνατόν)/ ἔξεστι (=εἶναι δυνατό), πάρεστι (=εἶναι δυνατό), δοκεῖ(=φαίνεται) / ὑπάρχει / συμφέρει / μέλει (=υπάρχει φροντίδα), μέλλει (=πρόκειται) / λέγεται / νομίζεται / ὁμολογεῖται κ.α. **π.χ.** Οὕτω χρή ποιεῖν

απρόσωπες εκφράσεις: καιρός ἐστί ἡ ὥρα ἐστί(=εἶναι ευκαιρία να)/ ἐλπίς ἐστί/ φόβος ἐστί/ νόμος ἐστί/ ἄξιον ἐστί/ οἶον τ' ἐστί(=εἶναι δυνατό)/ εἰκός ἐστί (εἶναι φυσικό)/ ἄξιον ἐστί/ αἰσχρόν ἐστί/ ῥάδιον ἐστί / καλῶς ἔχει/ ὀρθῶς ἔχει κ.α

υποκείμενο απαρεμφάτου γενικά

- Στην περίπτωση που το ρήμα και το απαρέμφατο ἔχουν το ἴδιο υποκείμενο (σε πτώση ονομαστική) λέμε ὅτι ἔχουμε **ταυτοπροσωπία** Π.χ. φοβοῦμαι διαλέγειν σε, ἐνῶ, ὅταν το απαρέμφατο ἔχει υποκείμενο διαφορετικό ἀπὸ το υποκείμενο του ρήματος, το ὁποῖο ἀπαντᾷ ΠΑΝΤΑ σε πτώση αιτιατική, λέμε ὅτι ἔχουμε **ετεροπροσωπία**. Π.χ. Σωκράτης ἠγεῖτο θεοῦ πάντα εἰδέναι
- Στην περίπτωση που το υποκείμενο του απαρεμφάτου εἶναι το αντικείμενο του ρήματος σε γενική ἢ δοτική, τότε το υποκείμενο αὐτὸ ἐννοεῖται κατὰ κανόνα σε πτώση αιτιατική π.χ.: Πλαταιεῖς ἐδεήθησαν Ἀθηναίων στρατεῦσαι ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους

Υποκείμενο απαρεμφάτου στην απρόσωπη σύνταξη

- Τα ἀπρόσωπα ρήματα και οἱ ἀπρόσωπες εκφράσεις ἔχουν ὡς υποκείμενό τους **ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ**
- Ἡ **ετεροπροσωπία** εἶναι υποχρεωτική ἐπὶ των ἀπρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων
- Τα ἀπρόσωπα ρήματα και οἱ ἀπρόσωπες εκφράσεις συχνά συνοδεύονται ἀπὸ μία **δοτική προσωπική**, ἀπὸ την ὁποία ἐνίοτε συνάγεται το υποκείμενο του απαρεμφάτου ἐννοούμενο σε πτώση αιτιατική
- Στην περίπτωση της ετεροπροσωπίας, ὅταν το υποκείμενο του απαρεμφάτου εἶναι γενικό και ἀόριστο, παραλείπεται· τότε ἐννοεῖται σαν υποκείμενο ἡ αιτιατική **ἡμᾶς ἢ τινά ἢ τινάς ἢ τοὺς ἀνθρώπους**
*Χρή λέγειν τάληθῆ καὶ ποιεῖν τὰ δέοντα
νέοις τό σιγᾶν κρεῖττον ἐστί τοῦ λαλεῖν*

🚩 ΑΣΚΗΣΗ

1. Στις προτάσεις που ακολουθοῦν να χαρακτηρίσετε συντακτικά τα απαρέμφατα και να ἐπισημάνετε τα υποκείμενά τους

- Δοκεῖ μοι τοὺς στρατηγοὺς στρατεῦσαι.
- Προσῆκει τοῖς στρατιώταις μάχεσθαι.
- Πολλοὶ ἐδέοντο αἰρεῖσθαι στρατηγοί.
- ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι.
- δεῖ τοὺς γονέας ἐθίζειν τοὺς παῖδας τάληθῆ λέγειν.
- Ἔδοξεν Ἀθηναίοις τὸν λιμένα τειχίσαι.
- Ἀναγκαῖον ἐστὶν ἡμῖν πράττειν ταῦτα.
- Τῷ ῥήτορι ἐγχωρεῖ ψεύδη λέγειν.
- Λέγεται Κύρον εἰσβάλλειν εἰς τὴν Κιλικίαν.
- Αἰσχρόν ἐστί σιγᾶν τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀδικομένης.

2. Να μεταφερθοῦν οἱ τύποι στο ἴδιο πρόσωπο Ὑποτακτικῆς Ἀορίστου και Παρακειμένου: ἐλπίζομεν, τρέφεις, πατάσσετε, διδάσκουσι, κρύπτει, πείθομεν, γράφετε, φυλάττουσι

Παράλληλο κείμενο

Μετάφραση

Ὁ Χριστός, ἀν και ἦταν πλούσιος, πτώχευσε, για να σπλαχνιζόμαστε και εμεῖς τους φτωχοὺς ὡς ἀδερφοὺς του Δημιουργοῦ μας και κριτῆ. Και ποιο εἶναι το ὄφελος της ἀγάπης για τους πτωχοὺς; Σε μια δύσκολη περίσταση ὁ Κύριος θα σώσει αὐτόν. Και φανερώνει τις οδύνες της κρίσεως στους αμαρτωλοὺς και ὅτι φέρνει πόνους. Θα λυτρώσει ὁ Κύριος αὐτοὺς που

αγαπούν τους φτωχούς. Γιατί τους χρωστάει φιλανθρωπία, όπως αυτός τους χρωστάει ελεημοσύνη, αφού τη δανείστηκε από αυτούς. Και για την περίπτωση του Σολομώντα είπε: αυτός που ελεεί φτωχό δανείζει το Θεό.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6^η

Α. «Η ευθύνη για την παιδεία των παιδιών»

ΣΩ. Αλλά όμως, Μέλητε, υποστηρίζεις ότι διαφθείρω τους νέους ασχολούμενος με τέτοια; Και όμως γνωρίζουμε αναμφίβολα ποιες είναι οι διαφθορές των νέων· και εσύ πες αν γνωρίζεις κάποιον που έγει γίνει εξαιτίας μου είτε από ευσεβής ανόσιος είτε από συνετός αλαζόντας.

ΜΕΛ. Αλλά ναι, μα το Δία, γνωρίζω εκείνους που εσύ έχεις πείσει να εμπιστεύονται περισσότερο εσένα παρά τους γονείς τους.

ΣΩ. Το παραδέχομαι, όσον αφορά τουλάχιστον στην παιδεία· διότι γνωρίζουν ότι για αυτό νοιάζομαι. Και όσον αφορά στην υγεία οι άνθρωποι εμπιστεύονται περισσότερο τους γιατρούς παρά τους γονείς τους· και στις συνελεύσεις του λαού όλοι βέβαια οι Αθηναίοι έχουν εμπιστοσύνη περισσότερο σε αυτούς που μιλάνε πολύ συνετά παρά στους συγγενείς τους. Μήπως και στρατηγούς δεν εκλέγετε αυτούς που ενεδεχομένως θεωρείτε τους πιο συνετούς όσον αφορά στις πολεμικές υποθέσεις; Λοιπόν δε σου φαίνεται ότι και τούτο είναι περίεργο, εγώ εξαιτίας αυτούς να αντιμετωπίζω κατηγορία που επισύρει την ποινή του θανάτου, επειδή για το μεγαλύτερο αγαθό στους ανθρώπους, την παιδεία, θεωρούμαι από ορισμένους ότι είμαι ο καλύτερος;

Σχόλια

- ✓ Ο Ξενοφών(430π.Χ.- 355 π.Χ.) συνδέθηκε με το Σωκράτη χωρίς να ενταχθεί στον κύκλο των μαθητών του. Στο έργο του *Απολογία Σωκράτους* προσπάθησε να καταγράψει τον τρόπο σκέψης του Σωκράτη κατά τη διάρκεια της δίκης του και να διασαφηνίσει γιατί ο Σωκράτης εκείνη τη δεδομένη στιγμή θεώρησε προτιμότερο το θάνατο από το να παρακαλέσει να του δείξουν επιείκεια ή από το να δραπετεύσει. Ο Σωκράτης επισημαίνει στους φίλους του ότι αυτόν το δρόμο του υποδεικνύει και η φωνή του δαμονίου. Στο δικαστήριο αποκρούει τις κατηγορίες του Μέλητου ότι διαφθείρει τους νέους επικαλούμενος το δίκαιο τρόπο ζωής του και υποστηρίζοντας ότι με τη διδασκαλία του οδηγούσε τους μαθητές στην αρετή, την εγκράτεια και τη γνώση.
- ✓ Ο Σωκράτης υπήρξε για τους μαθητές του εμπνευσμένο πρότυπο δασκάλου, με αποτέλεσμα οι μαθητές του «σοί μάλλον πείθεσθαι ἢ τοῖς γονεῦσι» και οι αντίπαλοί του, όπως ο Μέλητος, να φοβηθούν τη δύναμη που ασκούσε πάνω στους νέους.
- ✓ Ο ρόλος του δασκάλου δεν περιορίζεται στη μετάδοση γνώσεων αλλά συμβάλλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των μαθητών του. Με το παράδειγμά του εμπνέει το μαθητή και τον οδηγεί σταδιακά να γνωρίσει τον εαυτό του και να μάθει να ζει με αξιοπρέπεια και σεβασμό προς τον εαυτό του και τους άλλους.

Λεξιλόγιο

Να βρείτε τη σημασία των ακόλουθων λέξεων του κειμένου

ἐπιτηδεύω =

ἐπίσταμαι =

οἶδα =

ὕβριστης =
πείθομαι =
αἰροῦμαι =
ἡγοῦμαι =
διώκομαι =
θαυμαστός =
δοκεῖ =

❖ **ερώτηση κατανόησης του κειμένου**

Γιατί, κατά τη γνώμη του Σωκράτη, η κατηγορία εις βάρος του είναι παράλογη;
Με ποια επιχειρήματα υποστηρίζει τη θέση του;

❖ **Γραμματικές ασκήσεις**

- **διαφθοραί, σώφρονος, ὕβριστην, γονεῦσι, υἱείας, στρατηγούς:** να κλιθούν στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών
- **πέπεικας, λέγουσι:** να γραφεί το β' πρόσωπο Ενικό όλων των χρόνων στην Οριστική και Υποτακτική
- **διώκεσθαι, πείθεσθαι** να γραφεί το γ' πρόσωπο Πληθυντικό όλων των χρόνων στην Οριστική και του Ενεστώτα και Αορίστου στην Υποτακτική

ΕΝΟΤΗΤΑ 6η

ΕΠΙΘΕΤΑ Γ'ΚΛΙΤΑ

ΣΙΓΜΟΛΗΚΤΑ

ι.3γενή και 2κατάληκτα

- Το ε+α στο τέλος του τύπου, όταν πριν από από το ε υπάρχει **ι,υ,ε**, συναιρείται σε **-α** ή σε **-η**.δηλ.τά ύγιᾶ & ύγιῆ.
- Τα βαρύτενα σιγμόληκτα σε **-ης** και σε **-ες** στην κλητική ενικού του αρσενικού και του θηλυκού και στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική ενικού του ουδετέρου ανεβάζουν τον τόνο. Π.χ. ὁ συνήθης-τό σύνηθες. Όσα λήγουν όμως σε **-ώδης,-ώλης, -ήρης** τονίζονται κανονικά.π.χ.ο,η εὐώδης-το εὐώδες / ο,η εξώλης- το εξώλες.
- Στη γενική πληθυντικού τονίζονται στην παραλήγουσα αντίθετα με τον κανόνα: τῶν συνήθων / των εὐώδων.

ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΑ ΣΕ -ων, -ον

3γενή και 2κατάληκτα

- Έχουν την κλητική ενικού ὅμοια με το αρχικό θέμα σε **-ον**: ὦ ἐλεῆμον
- Όταν είναι σύνθετα σε **-ων** κανονικά στην κλητική ενικού του αρσενικού και του θηλυκού και στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική ενικού του ουδετέρου ανεβάζουν τον τόνο, όχι όμως πιο πάνω από την τελευταία συλλαβή του ἀσυνθετικού: εὐδαίμων, ὦ εὐδαιμον-τό εὐδαιμον, μεγαλοπράγμων, ὦ μεγαλόπραγμον αλλά μεγαλόφρων, ὦ μεγαλόφρον

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Να κλιθούν και στους 2 αριθμούς στο γένος που βρίσκονται τα εξής επίθετα: **ὁ ευγνώμων, τό ἐλεῆμον, ἡ ακριβής, τό δυσῶδες, ὁ αυτάρκης, ὁ ἀθάδης, τό ἀσθενές**

♦ Να γραφεί η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό των εξής επιθέτων

- Τά μεγαλόφρονα
- τοῖς πλήρεσι
- τοῦ μνήμονος
- ὦ κακοδαίμονες
- τῶ ἄφρονι
- τῶν εὐγενῶν
- τοῖς εὐσεβέσι
- τά πλήρη
- ὦ εὐήθεις

• Να γραφούν οι ζητούμενες πτώσεις των ακόλουθων συνεκφορών

ἐπιφανής ἥρως (δοτ. Πληθ.).....
ποδήρης χιτῶν (αιτ.πληθ)
εὐδαίμων ἀνὴρ (κλητ.εν.).....
αὐτάρκης πόλις (δοτ.εν.).....
ἄφρων ἄνθρωπος (δοτ.πληθ).....
ἐπιμελής μαθητής (κλητ.εν.).....
ἀληθής λόγος (ονομ.πληθ).....

➤ να τοποθετήσετε στην κατάλληλη πτώση, γένος και αριθμό τα επίθετα που βρίσκονται σε παρένθεση:

- α. Εἶχε τράπεζαν ἐδεσμάτων (πλήρης, πολυτελής)
- β. Νοῦς ἐν σώματι (ὕγιης)
- γ. Ἀνθρώπων τοῦτο ἔργον εἶναι νομίζομεν (ἄφρων)
- δ. Αἱ τάφροι ἦσαν (βαθύς)
- ε. ἄνθη ἐν τῷ λειμῶνι συνελέγομεν (πολυειδής)

ΕΝΟΤΗΤΑ 6^η

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

♦ Να γραφεί η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό των εξής επιθέτων

- Τά μεγαλόφρονα
- τοῖς πλήρεσι
- τοῦ μνήμονος
- ὧ κακοδαίμονες
- τῷ ἄφρωνι
- τῶν εὐγενῶν
- τοῖς εὐσεβέσι
- τά πλήρη
- ὧ εὐήθεις

• Να γραφούν οι ζητούμενες πτώσεις των ακόλουθων συνεκφορῶν

ἐπιφανῆς ἥρωσ (δοτ. Πληθ.).....
ποδῆρης χιτῶν (αιτ.πληθ)
εὐδαίμων ἀνήρ (κλητ.εν.).....
αὐτάρκης πόλις (δοτ.εν.).....
ἄφρων ἄνθρωπος (δοτ.πληθ).....
ἐπιμελής μαθητής (κλητ.εν.).....
ἀληθής λόγος (ονομ.πληθ).....

➤ να τοποθετήσετε στην κατάλληλη πτώση, γένος και αριθμό τα επίθετα που βρίσκονται σε παρένθεση:

- α. Εἶχε τράπεζαν ἐδεσμάτων (πλήρης, πολυτελής)
- β. Νοῦς ἐν σώματι (ὕγιης)
- γ. Ἀνθρώπων τοῦτο ἔργον εἶναι νομίζομεν (ἄφρων)
- δ. Αἱ τάφροι ἦσαν (βαθύς)
- ε. ἄνθη ἐν τῷ λειμῶνι συνελέγομεν (πολυειδής)

παράλληλο κείμενο σελ. 149

μετάφραση

-Γιατί σοφός είσαι, βέβαια, Νικία. Αλλά όμως εγώ συμβουλεύω αυτόν ερώ το Λυσίμαχο και το Μελισία να αφήσουν κατά μέρος εσένα κι εμένα σχετικά με την παιδεία των νέων αλλά αυτόν εδώ το Σωκράτη, πράγμα το οποίο βέβαια έλεγα εξ αρχής, να μην τον αφήσουν· και αν τα παιδιά μου ήταν στην κατάλληλη ηλικία τα ίδια θα έκανα.

-κι εγώ συμφωνώ με αυτά· αν βέβαια θέλει ο Σωκράτης να φροντίσει για την παιδεία των νέων, ας μην αναζητά κανέναν άλλον.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7^η

Μετάφραση

Όλοι μας γνωρίζουμε καλά ότι ο Αγησίλαος, όπου πίστευε ότι θα ωφελήσει την πατρίδα σε κάτι, δεν έπαυε να μοχθεί, δεν απέφευγε τους κινδύνους, δε λυπόταν τα χρήματα και δεν πρόβαλλε ως δικαιολογία ούτε την αδυναμία του σώματος, ούτε τα γηρατεία αλλά θεωρούσε ότι και αυτό είναι έργο του καλού βασιλιά, το να κάνει δηλαδή όσο το δυνατό περισσότερο καλά στους υπηκόους του. Στις μεγαλύτερες ωφέλειες της πατρίδας και αυτό εδώ εγώ συγκαταλέγω, ότι δηλαδή, αν και ήταν ο πιο ισχυρός στην πόλη, φανερά υπηρετούσε σε μεγάλο βαθμό τους νόμους. Γιατί ποιος θα ήθελε να μην υπακούει, όταν έβλεπε το βασιλιά να υπακούει; [...] Αυτός και προς τους πολιτικούς του αντιπάλους στην πόλη συμπεριφερόταν, όπως ο πατέρας στα παιδιά του. Τους κατηγορούσε δηλαδή από τη μία για τα σφάλματά τους, ενώ από την άλλη τους τιμούσε, εάν έκαναν κάτι καλό, τους παραστεκόταν, αν κάποια συμφορά συνέβαινε, γιατί κανέναν πολίτη δε θεωρούσε εχθρό και ήθελε όλους να τους επαινεί, και θεωρώντας κέρδος να σώζονται όλοι, ενώ ζημιά, αν κάποιος, έστω και ανάξιος, χανόταν.

Σχόλια

- ✓ Ο Ξενοφών εκτιμούσε ιδιαίτερα το Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο και με το ομώνυμο έργο είχε σκοπό να του πλέξει το εγκώμιο. Ο **Αγησίλαος** θεωρείται ένα από τα έργα που συνέβαλαν στην ανάπτυξη της βιογραφίας ως λογοτεχνικού είδους. Σε αυτό ο Ξενοφών εκθειάζει τις αρετές του βασιλιά (ανδρεία, δικαιοσύνη, ορθή κρίση, σοφία, αξιοπρέπεια κ.α.) και αναφέρεται σε γεγονότα σχετικά με την εκστρατεία των Σπαρτιατών στη Μικρά Ασία, τα οποία περιγράφονται και στα **Ελληνικά**.
- ✓ **Αρετές Αγησίλαου:**
 - θεωρούσε ύψιστο καθήκον του προς την πατρίδα να προσφέρει σε αυτήν και στους υπηκόους του τις μεγαλύτερες υπηρεσίες χωρίς να υπολογίζει τους μόχθους, τους κινδύνους, τα χρήματα που απαιτούνται και χωρίς να επικαλείται τις σωματικές αδυναμίες και το προχωρημένο της ηλικίας του, προκειμένου να αποφύγει τους αγώνες για την πατρίδα.
 - Αν και πανίσχυρος, υπάκουε στους νόμους αποτελώντας παράδειγμα άξιο προς μίμηση για τους συμπολίτες του
 - Πατρική συμπεριφορά προς τους πολιτικούς αντιπάλους: τους έμπεγε για τα σφάλματά τους, τους τιμούσε για τις καλές τους πράξεις, τους παραστεκόταν στις συμφορές
 - Θεωρούσε κέρδος να σώζονται όλοι οι πολίτες και ζημιά να χάνεται έστω και ο πλέον ασήμαντος

Ερωτήσεις

- Ποια χαρακτηριστικά πρέπει να έχει ένας ηγέτης, ώστε να ονομαστεί «στοργικός»;
- Πώς έδειχνε ο Αγησίλαος την αγάπη του για την πατρίδα;
- Τι θεωρούσε ο Αγησίλαος έργο του καλού βασιλιά;
- Ποια θεωρεί ο Ξενοφών ως τη μεγαλύτερη υπηρεσία του Αγησίλαου προς την πατρίδα;
- Πώς συμπεριφερόταν ο Αγησίλαος στους συμπολίτες του και με τι παρομοιάζει τη συμπεριφορά του ο Ξενοφών;
- Τι θεωρούσε κέρδος ο Αγησίλαος;
- «*Τίς γάρ ἂν ἠθέλησεν ἀπειθεῖν ὄρων τόν βασιλέα πειθόμενον*»: Να αναλύσετε τη σημασία αυτής της φράσης. Τι είδους κοινωνία περιγράφει;
- Να αναζητήσετε παραδείγματα Λακεδαιμονίων βασιλέων που διεξήγαγαν νικηφόρες εκστρατείες μακριά από την πόλη τους. Ποια ήταν συνήθως η εξέλιξη της συμπεριφοράς τους; Κατά τι διαφοροποιείται η περίπτωση του Αγησίλαου;

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Να βρείτε και να μάθετε τη σημασία των ακόλουθων λέξεων του κειμένου

ἐπίσταμαι =

οἶομαι =

ἀφίσταμαι =

φείδομαι =

ὠφέλημα =

ἀπειθῶ =

ὄραω - ῶ =

πείθομαι =

λοιδορέω - ῶ =

ἡγοῦμαι =

ἀπόλλυμαι =

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- *Πατρίδα, χρημάτων, σῶμα, βασιλέως, ὠφελήμασι, πόλει, πατήρ, παῖδας, ἁμαρτήμασιν, πολίτην, κέρδος:* να κλιθούν στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών
- *ἐνόμιζε, λατρεύων, πράττειεν:* να γραφεί το β' ενικό και ἀπληθυντικό πρόσωπο όλων των χρόνων στην Οριστική και στον Ενεστώτα, Αόριστο και Παρακείμενο στην Υποτακτική

ΕΥΚΤΙΚΗ

- **στις κύριες προτάσεις εκφράζει:**
 - α. ευχή: **ευχετική ευκτική:** ὦ παῖ, γένοιο πατρός εὐτυχέστερος. Της ευχετικής ευκτικής προτάσσεται συνήθως το **εἴθε, εἰ γάρ:** εἴθε σύ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιο
 - β. με το δυνητικό **ἄν** εκφράζει δυνατότητα: **δυνητική ευκτική:** ἔχouis ἄν μέ διδάξαι τί ἔστι νόμος;
- Οι δευτερεύουσες προτάσεις, όταν εξαρτώνται από ρήμα Ιστορικού Χρόνου (ΠΑΡΑΤ., ΑΟΡ., ΥΠΕΡΣΥΝΤ.), εκφέρονται συνήθως σε ευκτική, που ονομάζεται **Ευκτική του Πλαγίου Λόγου**

Έχουμε πει ότι όλες οι δίφθογοι είναι μακρόχρονες εκτός από το **αι** και το **οι** στο τέλος της λέξης. Εξαίρεση στον κανόνα αυτό αποτελεί το **αι** και το **οι** στην Ευκτική που, αν και στο τέλος της λέξης, είναι μακρόχρονα: *παῦοι, παῦσαι (Ευκτική Αορίστου)[παῦσαι: Απαρέμφατο Αορίστου]*

ΑΣΚΗΣΗ

1. Για καθέναν από τον τύπο που σας δίνεται στην Οριστική ή Υποτακτική να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στην Ευκτική:

- *κελεύομεν:*
- *δουλεύσεις:*
- *ἐθεράπευσας:*
- *δουλεύετε:*
- *ἐφονεύσατε:*
- *βουλεύσομεν:*
- *ἔπεισε:*
- *στρέψωσι:*
- *ἐφύλαξαν:*
- *κηρύττη:*

2. Να κλιθούν οι τύποι στην Ευκτική Μέλλοντα και Αορίστου: **φυλάττοιμεν, σκάπτοι, τρίβοιτε, πείθοιεν**

Παράλληλο κείμενο (σελ. 149)

Μετάφραση

Ήταν κάποιος Απολλοφάνης από την Κύζικο, ο οποίος τύχαινε από παλιά να είναι φίλος από φιλοξενία με το Φαρνάβαζο και έγινε φίλος εκείνην την εποχή με τον Αγησίλαο. Αυτός λοιπόν είπε στον Αγησίλαο ότι νόμιζε ότι θα μπορούσε να φερεί σε αυτόν το Φαρνάβαζο για συνομιλίες σχετικά με τη φιλία. Και αφού τον άκουσε αυτόν και έκαναν συμφωνία και συμμαχία, εμφανίστηκε οδηγώντας το Φαρνάβαζο στο συμφωνημένο τόπο, όπου ο Αγησίλαος και οι τριάντα στρατιώτες που είχε μαζί του περίμεναν καθισμένοι κάτω στο χορτάρι. Και ο Φαρνάβαζος είχε έρθει φορώντας στολή που άξιζε πολύ χρυσάφι. Αφού οι υπηρέτες του τοποθέτησαν κάτω κεντητά μαξιλάρια, πάνω στα οποία θα κάθονταν μαλακά οι Πέρσες, ντράπηκε για τον τρυφηλό τρόπο ζωής του βλέποντας την απλότητα του Αγησιλάου.

Κάθισε λοιπόν και αυτός όπως ήταν κατάχαμα. Και πρώτα αντάλλαξαν χαιρετισμό, έπειτα ο Φαρνάβαζος άπλωσε το δεξί του χέρι για χαιρετισμό και ο Αγησίλαος άπλωσε το δικό του. Μετά από αυτό άρχισε να μιλάει ο Φαρνάβαζος. Διότι ήταν μεγαλύτερος στην ηλικία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 8^η

Α΄ ΚΕΙΜΕΝΟ «Η γένεση της θρησκείας και της δικαιοσύνης»

Μετάφραση

Υπήρχε μια εποχή που έλειπε η τάξη από το βίο των ανθρώπων
Και χαρακτηριζόταν από θηριωδία και ήταν υπηρέτης της δύναμης,
και δεν υπήρχε κανένα βραβείο ούτε για τους ενάρετους
ούτε πάλι κάποια τιμωρία επιβαλλόταν στους κακούς.
Και έπειτα έχω την εντύπωση ότι οι άνθρωποι τους νόμους
θέσπισαν ως τιμωρούς, για να κυβερνά η δικαιοσύνη
και να έχει την αλαζονεία δούλη
και τιμωρούνταν αν κάποιος έσφαλλε.
Έπειτα, επειδή οι νόμοι εμπόδιζαν αυτούς τις φανερές
αδικίες να διαπράττουν,
κρυφά τις έκαναν, τότε νομίζω
ότι ένας άνδρας ευφυής και σοφός
επινόησε για τους θνητούς το φόβο των θεών,
για να υπάρχει κάποιος φόβος για τους κακούς, ακόμη και αν κρυφά
κάνουν ή λένε ή σχεδιάζουν κάτι.
Από τότε, λοιπόν, εισηγήθηκε το θείο,
ότι δηλαδή υπάρχει θεός που ζει αιώνια
και ακούει και βλέπει με το νου και σκέφτεται και
επιτηρεί αυτά και είναι περιβεβλημένος με θεϊκή φύση
και κάθετι που λέγεται μεταξύ των θνητών θα το ακούσει
και κάθετι που γίνεται θα μπορεί να το δει.

Σχόλια

- ✓ Ο **Κριτίας** ήταν θεός του Πλάτωνα και καταγόταν από πλούσια αριστοκρατική οικογένεια. Συνδέθηκε με το σωκρατικό κύκλο και επέδειξε έντονη πολιτική δράση. Ανήκε στην παράταξη των ολιγαρχικών, εκφράζοντας συχνά ακραίες απόψεις, και ήταν ένας από τους Τριάκοντα τυράννους με ηγετικό ρόλο.
- ✓ Στο **σατυρικό δράμα** «Σίσυφος» παρουσιάζεται η θρησκεία ως μέσο για να πειστούν οι πολίτες να υπακούουν στους νόμους.
- ✓ Σύμφωνα με τον Κριτία, κατά την πρώτη περίοδο εμφάνισης των ανθρώπων στη γη δεν υπήρχε κοινωνική οργάνωση και νόμοι και επικρατούσε το δίκαιο του ισχυροτέρου. Σταδιακά οι άνθρωποι επινόησαν τους νόμους, προκειμένου να κυβερνά η δικαιοσύνη και να υποτάσσεται η αλαζονεία. Ο νόμος όμως μπορούσε να ελέγξει και να τιμωρήσει μόνο τις πράξεις που γίνονταν αντιληπτές. Για το λόγο αυτός κάποιος οξυδερκής και ευφυής άνθρωπος επινόησε τους θεούς και το «*θεῶν δέος*», προκειμένου ο άνθρωπος να μην διαπράττει αδικίες φοβούμενος την τιμωρία του παντεπόπτη, παντοδύναμου και αθάνατου θεού.

Ερωτήσεις

- Πώς ήταν η ζωή των ανθρώπων χωρίς τη δικαιοσύνη;
- Γιατί οι άνθρωποι θέσπισαν νόμους;
- Από ποια ανάγκη δημιουργήθηκε η θρησκεία;
- Ποια χαρακτηριστικά έχει ο θεός;
- Γιατί ο Κριτίας χαρακτηρίζει σοφό τον άνθρωπο που επινόησε τη θρησκεία;

Λεξιλόγιο

Να βρείτε και να γνωρίζετε τη σημασία των ακόλουθων λέξεων

ισχύς =

κόλασμα =

ὑβρις =

ἐξαμαρτάνω =

δέος =

δαίμων =

φρονέω-ῶ =

δύναμαι =

γραμματικές ασκήσεις

- *ἀνθρώπων, βίος, θηριώδης, ισχύος, κόλασμα, ὑβριν, τις, ἀνήρ, ἐμφανῆ, δαίμων*: να κλιθούν στον αριθμό στον οποίο βρίσκονται
- *πράσσειν, λέγωσιν*: να γραφεί το γένικό και β'πληθυντικό στην Οριστική όλων των χρόνων, Υποτακτική Ενεστώτα, Αορίστου, Παρακειμένου και Ευκτική Ενεστώτα, Μέλλοντα, Αορίστου

ΕΝΟΤΗΤΑ 8^η

ΜΟΝΟΠΤΩΤΑ – ΔΙΠΤΩΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

Ρήμα αμετάβατο: η ενέργεια του υποκειμένου δε μεταβαίνει σε κάποιο άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα Ρήμα χωρίς συμπλήρωμα	Μεταβατικό: η ενέργεια του υποκειμένου μεταβαίνει σε κάποιο άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα που το ονμάζουμε αντικείμενο Ρήμα + συμπλήρωμα
--	--

Το ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ του ρήματος τίθεται σε μία από τις πλάγιες πτώσεις (**γενική, δοτική, αιτιατική**)

Τα ρήματα των οποίων η έννοια συμπληρώνεται με ένα αντικείμενο καλούνται **μονόπτωτα**: *Οὗτος ἀδικεῖ τὴν πόλιν, Ξενοφῶν τοῦ λόγου ἤρχετο, Χρόνου φεῖδου, Φιλοσόφῳ ἔοικας*

Τα ρήματα των οποίων η έννοια συμπληρώνεται με δύο αντικείμενα καλούνται **δίπτωτα**

Όταν ένα ρήμα συντάσσεται με δύο αντικείμενα τότε:

- (i) αν βρίσκονται σε διαφορετική πτώση, χαρακτηρίζουμε ως **άμεσο αντικείμενο** το αντικείμενο σε αιτιατική ενώ το άλλο αντικείμενο χαρακτηρίζεται ως **έμμεσο**. «Δίδωμι τῷ μαθητῇ συμβουλὰς.»
- (ii) αν και τα δύο βρίσκονται σε πτώση αιτιατική, **άμεσο** είναι το αντικ. που δείχνει πρόσωπο. «Διδάσκω τὸν παῖδα μουσικῆν.»
- (iii) αν το ένα αντικ. βρίσκεται σε γενική και το άλλο σε δοτική, **άμεσο** είναι το αντικ. σε γενική. «Μεταδιδόασιν ἡμῖν τῶν μεγίστων ὠφελημάτων.»

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Στις παρακάτω προτάσεις να βρείτε το αντικείμενο.

- α. Ἡ τοῦ Θεοῦ φρόνησις πάντων ἐπιμελεῖται.
- β. Ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θεοῦ μετέχει.
- γ. Τὸ τῆς πόλεως ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσι.
- δ. Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζητεῖ δὲ τὰ βέλτιστα.
- ε. Ἐν ἀρχῇ ὁ Θεὸς ἐποίησε τὴν γῆν.

2. Να υπογραμμίσετε τα αντικείμενα των δίπτωτων ρημάτων στις παρακάτω προτάσεις.

- α. Οἱ Κορίνθιοι χρήματα ἤτησαν τοὺς Θηβαίους.
- β. Οὐκ ἀποκρύψω σε τὴν ἐμὴν οὐσίαν.
- γ. Τὰς πόλεις ἐκένωσαν τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν.
- δ. Τὴν πόλιν τοῦ δέους ἀπήλλαξαν.
- ε. Προμηθεὺς ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις τὸ πῦρ.
- στ. Οἱ θεοὶ παρέχουσι πλεῖστα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις.

3. Στις παρακάτω προτάσεις να βρείτε τα αντικείμενα προσέχοντας: α) αν τα ρήματα είναι αμετάβατα ή μεταβατικά (μονόπτωτα ή δίπτωτα), β) ποιο είναι το άμεσο και ποιο το έμμεσο αντικείμενο, σε ποια πτώση βρίσκεται το καθένα και γ) αν υπάρχει κατηγορούμενο του αντικειμένου.

- Κύρος ἐπεμελεῖτο τῶν βαρβάρων.
- Συνάχθομαι τοῖς φίλοις.
- Ὁ πάππος τὸν Κύρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσε.
- Λακεδαιμόνιοι καλοῦσι Κάστορα καὶ Πολυδεύκην θεοὺς.
- Οἱ Θετταλοὶ ἐκώλυον τὸν Ἀγησίλαον τῆς παρόδου.
- Πολυκράτης ἐτυράννει Σάμου.
- Ἐγὼ στρατηγήσω ταύτην τὴν στρατηγίαν.
- Ἰδίας νόμιζε τὰς τῶν φίλων συμφοράς.
- Δαρεῖος ἀπέδειξε τὸν Κύρον σατράπην.
- Παῖς τῷ δωρησαμένῳ τι ἀντεδωρήσατο ἀστραγάλους.
- Οἱ παῖδες γυμνάζονται καθ' ἡμέραν.
- Ἀθηναῖοι τὸν Σόλωνα νομοθέτην ὠνόμαζον.

- Εἶλκε Ἀχιλλεὺς Ἑκτορα τῆς ζώνης.
- Μὴ ἀποτρέπῃς με τῆς προσπάθειά

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΚΟΣΙΕΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

- Να βρείτε τα αντικείμενα στις ακόλουθες φράσεις και να τα διακρίνετε σε άμεσα και έμμεσα
- Να βρείτε τα απρόσωπα ρήματα και τα υποκείμενα τους και τους κάνετε πλήρη συντακτική αναγνώριση

1. Χρῆ τῆς οὐσίας μεταδιδόναι τοῖς φίλοις
2. Ἐκοινωνήσαν τοῖς συμμάχοις τῆς δόξης
3. Προέταξαν τοὺς ἰππέας τῶν φαλάγγων
4. Χάρις τίκει τὴν χάριν καὶ ἔρις τὴν ἔριν
5. Χρῆ τοὺς παῖδας ἀπέχεσθαι τῶν αἰσχροῶν ἀκουσμάτων
6. Ἀναμνήσω ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους.
7. Τοὺς πλουσίους οὐ προσήκει τοὺς πένητας ὑβρίζειν.

να γράφει η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

- τῆς κλίμακος
- τῆ φάλαγγι
- τὴν σάρκα
- τοῖς φύλαξι
- τοῦ χάλικος
- τῷ Κύκλωπι
- τὰς χάριτας
- τῆ ἔριδι
- τὰς βλεφαρίδας
- τῆς κηλίδος
- τοῦ κλίματος
- τοῖς τάγμασι
- τὴν ῥίνα
- τῶν πυρήνων
- τοὺς λιμένας
- τῷ πυθμένι
- τῷ γυναικῶν
- τὴν ἀηδόνα
- τοῦ ἄξονος
- τῷ λαμπτήρι
- τόν αἰθέρα
- τοὺς ἐκλέκτορας

Να κλιθούν στο γένος στο οποίο βρίσκονται

- Τοὺς παχεῖς
- τό εὐρύ
- τόν μνήμονα
- ὧ κακοδαίμονες
- τῶν εὐγενῶν
- τοῖς εὐσεβέσι
- τὰ πλήρη
- τόν πάντα

Να συμπληρωθεί ο πίνακας με τους άλλους χρόνους των ρημάτων στην έγκλιση που βρίσκεται το ρήμα

Ενεστώτας	μέλλοντας	Αόριστος	παρακείμενος
Θύωμεν	Θαυμάσομεν	Βουλεύσαι	Πεφευγότες εΐητε
κρύπτοιτε	Γράψομεν	Κωλύσητε	Κεκινδυνευκώς ἦς
	πράξουσι	Παρεσκεύασας	
		Τελευτήσαιεν	

*Καλές γιορτές!!!
 Ανδριάνα Κωστοπούλου*

ΕΝΟΤΗΤΑ 9^η

«Η Καλλιπάτειρα»

Αφόρμηση

«Αρχόντισσα Φοδίτισσα, πώς μπήκες;
Γυναίκες διώχνει μια συνήθεια αρχαία
εδώθε». – «Έχω ένα ανίφι, τον Ευκλέα,
τρία αδέρφια, γιό, πατέρα Ολυμπιονίκες»

να με αφήσετε πρέπει, Έλλαυοδίκες,
και εγώ να καμαρώσω μέσ' στα ωραία
κορμιά, που για το αγρίλι του Ηρακλέα
παλεύουν, θιαμαστές ψυχές αντρικές,

Με τες άλλες γυναίκες δεν είμαι όμοια·
στον αιώνα το σόι μου θα φραυτάζει
με της αντρειάς τα αμάρτυρα προνόμια.

Με μάλαμα γραμμένος το δοξάζει
σε αστραφτερό κατεβατό μαρμάρου
ύμνος χρυσός του αθάνατου Πινδάρου».

Μετάφραση

Στο δρόμο προς την Ολυμπία υπάρχει ένα απόκρημνο βουνό με ψηλούς βράχους, που ονομάζεται Τυπαίον. Υπάρχει νόμος στους Ηλείους σε αυτό να πετούν τις γυναίκες, αν συλληφθούν επ' αυτοφώρω να έχουν έρθει στους Ολυμπιακούς Αγώνες ή ακόμη και να έχουν περάσει τον Αλφειό γενικά κατά τις απαγορευμένες σε αυτές μέρες. Ούτε και λένε ότι πιάστηκε καμιά παρά μόνο η Καλλιπάτειρα, η οποία από κάποιους ονομάζεται και Φερενίκη. Αυτή, επειδή είχε πεθάνει νωρίτερα ο σύζυγός της, αφού μεταμφιέστηκε πλήρως σε άνδρα γυμναστή, έφερε σαν γυμναστής στην Ολυμπία το γιο της, για να αγωνιστεί· και όταν νίκησε ο Πεισίροδος, η Καλλιπάτειρα, καθώς ηδούσε το φράκτη με τον οποίον έχουν περιορισμένους τους γυμναστές, έμεινε γυμνή. Και, όταν αποκαλύφθηκε ότι ήταν γυναίκα, αφήνουν αυτή ατιμώρητη αποδίδοντας σεβασμό και στον πατέρα και στα αδέρφια αυτής και στο παιδί – γιατί όλοι αυτοί ανεξαιρέτως υπήρξαν Ολυμπιονίκες- και θέσπισαν νόμο από εδώ και στο εξής για τους γυμναστές να εισέρχονται γυμνοί στον αγωνιστικό χώρο.

Σχόλια

- ✓ Ο Παισανίας έζησε το 2^ο αιώνα μ.Χ. και ταξίδεψε πολύ εφαρμόζοντας τη μέθοδο της αυτοψίας. Σκοπός του ήταν να περιγράψει «πάντα τα Ελληνικά» στο ογκώδες έργο του με τίτλο «Ελλάδος Περιήγησις» περιλαμβάνοντας σε αυτό τόπους, οικοδομήματα και έργα τέχνης και πραγματοποιώντας κατά την ηροδότεια τεχνική πολλές παρεκβάσεις, ιστορικές, μυθολογικές, γεωγραφικές και αρχαιολογικές.

Ερωτήσεις

- Πώς περιγράφεται το Τυπαίο όρος;
- Σε ποια περίπτωση και πώς τιμωρούνταν οι γυναίκες;
- Ποια γυναίκα παρενέβη το νόμο;
- Με ποιο τέχνασμα μπήκε στο χώρο τέλεσης των αγώνων;
- Πώς αποκαλύφθηκε;
- Γιατί δεν τιμωρήθηκε;
- Πώς απέτρεψαν οι Ηλείοι να συμβεί κάτι παρόμοιο στο μέλλον;

Άσκηση

Να αναζητήσετε πληροφορίες στο Διαδίκτυο σχετικά με τη θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα

Ενδεικτικοί δικτυογραφία:

www.womenintheancientworld.com

www.2004.com/ohistory_ancient_women.asp

www.stoa.org/diotima

γραμματικές ασκήσεις

- **ὀδόν, ὄρος, γυναίκας, ἀγῶνα, ἀνδρός, πάντα, γυμναστάς, ἔρυμα, τοῦτο, πατρί, παιδί, νίκαι:** να κλιθούν
- **νέμοντες, ὑπήρχον:** να γράφει το γ' πληθυντικό πρόσωπο όλων των χρόνων στην Οριστική, Υποτακτική και Ευκτική

ΕΝΟΤΗΤΑ 9^η

(III) ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

Όταν το υποκείμενο της επιρρηματικής μετοχής ασκεί και άλλη συντακτική λειτουργία μες στην πρόταση, η μετοχή λέγεται **συνημμένη**. Όταν το υποκείμενο της μετοχής είναι μόνο υποκείμενο της μετοχής, η μετοχή λέγεται **απόλυτη** και απαντά κυρίως σε πτώση γενική. π.χ. Θεῶν συνεθελόντων ταῦτ' γένοιτ' ἄν.

Χρονικές	Αιτιολογικ	Τροπικές	Τελικές	Υποθετικές	Εναντιωματική
«όταν /αφού» οὐ ἢ μή	«γιατί / διότι» όταν έχουν προ αυτών τα: ἄτε,οἶα οἴων δείχνουν αντικειμεν. αιτιολογία. Όταν έχουν προ αυτών το ὡς δείχνουν υποκειμ. αιτιολογία οὐ	«με το να.../ μτχ σε -ντας» συνήθως σε ΕΝΣΤ. Και ΠΡΚ. οι μτχ ἄγων ἔχων,φέρων με ρ.κίνησης είναι τροπικ. Οὐ	«για να» σε ΜΕΛΛ. εξ.από ρ. κίνησης ἢ έχει προ αυτής το ὡς Μή	«Αν» όταν υπάρχει δυν.ἄν ἢ ΜΕΛΛ. είναι πιθανόν να είναι υποθετική Μή	«αν και» όταν προ αυτής υπάρχει καί /κατοι/ καίπερ. Όταν μετά από αυτήν υπάρχει ὅμως οὐ

(II) ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ.

Οι κατηγορηματικές μετοχές έχουν ως υποκ. το υποκ. ἢ το αντικ. του ρήματος. Για τη διάκριση της κατηγορηματικής μετοχής λαμβάνουμε υπόψη πέραν των κατηγοριών των ρημάτων με τα οποία απαντά:

- Ότι δεν μπορούμε να αφαιρέσουμε την κατηγορηματική μετοχή από το λόγο, χωρίς να προκύψει κενό στη σύνταξη

- Με κατηγορηματικές μετοχές που έχουν ως υποκείμενο **ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ** συντάσσονται οι εξής κατηγορίες ρημάτων:

I. ΤΟ ρήμα “Εἶμι” και όσα έχουν παρεμφερή με αυτό σημασία

α)ΕΙΜΙ / ΓΙΓΝΟΜΑΙ /ΥΠΑΡΧΩ + ΚΑΤ.ΜΕΤΟΧΗ=ΑΠΛΟ ΡΗΜΑ Π.Χ. εἶμι ἄρξάμενος=ἀρχισα/ ὑπάρχομεν ἀδικοῦντες=αδικοῦμε

β) ΦΑΙΝΟΜΑΙ / ΦΑΝΕΡΟΣΕΙΜΙ /ΔΗΛΟΣ ΕΙΜΙ + ΚΑΤ.ΜΤΧ = ΦΑΝΕΡΑ + ΡΗΜΑ

π.χ.Δῆλος ἐστὶ ὁ κατήγορος φθονῶν=φανερὰ φθονεῖ ο κατήγορος.

γ)ΔΙΑΓΩ/ΔΙΑΓΙΓΝΟΜΑΙ/ΔΙΑΤΕΛΩ/ ΟΥ ΔΙΑΛΕΙΠΩ+ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΔΙΑΡΚΩΣ

+ΡΗΜΑ π.χ.διάγω μελετῶν=διαρκῶς μελετώ

δ) ΤΥΓΧΑΝΩ+ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΚΑΤΑ ΤΥΧΗ/ΤΥΧΑΙΑ+ΡΗΜΑ π.χ .ἐτύγχανε

διδάσκων=τύχαινε να διδάσκει

ε)ΛΑΝΘΑΝΩ+ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΛΑΘΡΑΙΑ/ΚΡΥΦΑ+ΡΗΜΑ Π.χ.ἐλάνθανε τρεφόμενον τό

στράτευμα=κρυφά τρεφόταν το στράτευμα.

στ) ΟΙΧΟΜΑΙ+ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΑΜΕΣΩΣ/ΚΡΥΦΑ +ΡΗΜΑ π.χ. ὤχετο ἀπιῶν=αμέσως

έφυγε.

ζ) ΦΘΑΝΩ+ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΠΡΩΤΟΣ +ΡΗΜΑ π.χ. ἔφθανε εὐεργετῶν τοὺς

φίλους=πρώτος ευεργετούσε τους φίλους.

II. ΤΑ ΨΥΧΙΚΟΥ ΠΑΘΟΥΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ (με αυτά μπορεί να χαρακτηριστεί και αιτιολογική.) π.χ. Χαίρω άκούων ταῦτα=χαίρομαι να/επειδή ακούω αυτά.

III. ΤΑ ΕΝΑΡΞΕΩΣ/ΚΑΡΤΕΡΙΑΣ/ΚΑΜΑΤΟΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ.π.χ. άπειρήκα βαδίζων=κουράστηκα να περπατώ

IV. ΤΑ ΕΞΗΣ ΡΗΜΑΤΑ:

-ΕΥ ΠΟΙΩ/ΚΑΛΩΣ ΠΟΙΩ/ΚΑΚΩΣ ΠΟΙΩ+ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΚΑΝΩ ΚΑΛΑ/ΑΣΧΗΜΑ ΠΟΥ

-ΑΔΙΚΩ/ΟΥ ΔΙΚΑΙΑ ΠΟΙΩ+ΚΑΤ. ΜΤΧ=ΑΔΙΚΩ ΠΟΥ

-ΕΞΑΜΑΡΤΑΝΩ+ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΣΦΑΛΛΩ ΠΟΥ

-ΧΑΡΙΖΟΜΑΙ/ΧΑΡΙΝ ΦΕΡΩ +ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΚΑΝΩ ΤΗ ΧΑΡΗ ΝΑ

-ΧΑΡΙΝ ΟΙΔΑ/ΕΧΩ +ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΧΡΩΣΤΩ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΠΟΥ

-ΛΕΙΠΟΜΑΙ+ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΥΣΤΕΡΩ ΣΤΟ ΝΑ

-ΕΥ ΒΟΥΛΕΥΟΜΑΙ+ΚΑΤ.ΜΤΧ=ΚΑΛΑ ΤΟ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΠΟΥ

-Με κατηγορηματικές μετοχές που έχουν ως υποκείμενο το αντικείμενο του ρήματος συντάσσονται οι εξής κατηγορίες ρημάτων:

I. Τα αισθήσεως, γνώσεως, μαθήσεως, μνήμης σημαντικά

II. Τα δείξης, ελέγχου, αγγελίας σημαντικά

ΑΣΚΗΣΗ

1.Να χαρακτηριστούν οι μετοχές:

-Ύπ' έμοῦ οὐδεὶς φανήσεται άπαχθείς.

-ὑπάρχομεν εὖ ποιοῦντες.

-Ἐκεῖ ἔμενον οἱ στρατιῶται ὡς νῆσον έχοντες.

-άσθενήσας οὐχ ἦλθε.

-Χαίρω άκούων ταῦτα.

-Συλλαμβάνει τόν Κῦρον ὡς άποκτενῶν.

-Αμφότερα ἦν αὐτούς τά πείθοντα.

-Οὐ γάρ ἐλανθάνομεν ἡμᾶς αὐτούς όντες θνητοί.

-Ἄρξομαι άπό τῆς ίατρικῆς λένων.

-Ἦλθε δουλώσων τήν Ἀσίαν.

-Σωθέντες ἴσως ἂν ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα.

-Ἀγησίλαος αἰσθόμενος ταῦτα ὁμως ἐνέμενε ταῖς σπονδαῖς.

2.Να ενώσετε τις δύο προτάσεις σε μία μετατρέποντας την πρώτη σε γενική απόλυτη επιρρηματική μετοχή

- Οἱ νεανίαί λίθον ἔλαβον. Ὁ δοῦλος ἔτρεχε.
- Ἡμέρα ἐγένετο. Ὁ κῆρυξ ἀπῆλθεν.
- Ὁ ποιητής ὠργίζετο. Ὁ παῖς ἐφοβεῖτο.
- Οἱ ἄνδρες ἔτοιμοι ἦσαν. Ἡ θυσία ἐγένετο.
- Ὁ ρήτωρ ἀγορεύει. Οἱ πολῖται πείθονται.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

Στις επόμενες προτάσεις να βρείτε το είδος της συνημμένης επιρρηματικής μετοχής:

- α. Ἦλθον ὀλίγα ἔχοντες χρήματα.
- β. Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο πορευσόμενοι εἰς Κόρινθον.
- γ. Ξενοφῶν συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς ἔλεξε τοιάδε.
- δ. Ταῦτα δράσας συμμάχους ἔξεις (=θα ἔχεις) θεοὺς.
- ε. Τὸ δίκαιον ἔχοντες σύμμαχον ἐνίκων (=νικούσαν)
- στ. Ὀλίγοι ὄντες ἐνίκησαν.
- ζ. Ἀριστείδης δίκαιος ὦν ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ πλήθους.

Στις επόμενες προτάσεις να βρείτε το είδος της μετοχής και το ρήμα από το οποίο εξαρτάται.

- α. Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν.
- β. Οὐκ αἰσχύνεται ταῦτα λέγων.
- γ. Ἡ ψυχὴ ἄρχεται ἀπολείπουσα τὸ σῶμα.
- δ. Οἱ κύκνοι οὐ κάμνουσι (=κουράζονται) μαχόμενοι τοῖς ἀετοῖς.
- ε. Οἶδα (=γνωρίζω) τοὺς θεοὺς ἀθανάτους ὄντας.
- στ. Μέμνημαι (=θυμάμαι) τοιαῦτα ἀκούσας σου.

Να βρείτε τις συνημμένες και απόλυτες επιρρηματικές μετοχές των παρακάτω παραδειγμάτων και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

- α) Οὔσης δὲ στενῆς τῆς εἰσόδου οἱ Ἀθηναῖοι ἵππους τε ἐβδομήκοντα ἀπολλύουσι (=εξοντώνουν) καὶ τῶν ὀπλιτῶν οὐ πολλοὺς.
- β) Ἦλθον ὀλίγα ἔχοντες χρήματα.
- γ) Τῶν γὰρ ἄλλων ἡσυχίαν ἀγόντων (= ἀδρανούντων) ἀναστὰς αὐτῶν κατηγοροῦν.
- δ) Κατηγοροῦσί τινες ἡμῶν ὡς οὐκ ὀρθῶς βουλευομένων.

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις κατηγορηματικές μετοχές των παρακάτω παραδειγμάτων (είδος, υποκείμενο, συντακτική θέση, ρήμα εξάρτησης).

- α) καπνὸς ἀναφερόμενος (= ὑψούμενος) ἔωρᾶτο.
- β) οὐκ ἤδεσαν (= δὲν γνώριζαν) Κῦρον τεθνηκότα.

- γ) αἰσχύνομαι ταῦτα λέγων.
- δ) θεὸν οὐ λήξομέν ποτε προστάτην ἔχοντες.
- ε) ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θείων.
- στ) ἐγγὺς τῆς θύρας βαδίζοντές εἰσι.
- ζ) ἤκουον δηουμένην τὴν χώραν.

Στις παρακάτω προτάσεις να βρείτε τις επιρρηματικές μετοχές και να τις χαρακτηρίσετε (αιτιολ., χρον., ... συνημμένη, απόλυτη).

- Συμβουλεύω σοι καίπερ νεώτερος ὢν.
- Τοῦτο λέξων ἔρχομαι.
- Οὗτος ταῦτα εἰπὼν ἐκαθέζετο.
- Πολλοὶ ὄντες ἐνίκησαν.
- Ἄρταξέρξου βασιλεύοντος ταῦτα ἐγένοντο.
- Οἱ Θηβαῖοι ἐπορεύοντο καίοντες οἰκίας.
- Τούτων οὕτως ἐχόντων βούλομαι ὑμῖν συμβουλεύειν.
- Κῦρος ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ὄρους οὐδενὸς κωλύοντος.
- Ὁ Νικίας ταῦτα φοβούμενος ἔστειλεν ἐπιστολήν.
- Ὀλίγοι ὄντες πολλοὺς ἐνίκησαν.
- Ταῦτα ποιοῦντες τὰ δίκαια ψηφίζεσθε.
- Ἄρταξέρξης πείθεται καὶ συλλαμβάνει Κῦρον φονεύσων.
- Ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν Θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας.
- Οὐκ ἂν ἦλθον δεῦρο ὑμῶν μὴ κελευσάντων.
- Τὸ δίκαιον ἔχοντες σύμμαχον ἐνίκων.

Να βρείτε και να χαρακτηρίσετε τις μετοχές (επιθετικές, κατηγορηματικές, επιρρηματικές):

- Ἦδομαι ὑφ' ὑμῶν τιμώμενος.
- Ξέρξης εἶδεν ἀρτεμισίαν μαχομένην.
- Ἀγησίλαος προσέττατεν αὐτοῖς τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι.
- Ὁ λέγων τοῦτο ψεύδεται.
- Ἦλθεν οὗτος κλέψων τὰ ἐρίφια.
- Θεοῦ θέλοντος ταῦτα ποιήσομεν.
- Ἦλθεν τρέχων ἐκ Μαραθῶνος.
- Ἀδικίαν ἐπράξατε λύσαντες τὰς σπονδὰς.
- Οἱ δικασταὶ ἤκουσαν τῶν μαρτύρων λεγόντων.
- Οὐκ αἰσχύνομαι μανθάνων καίτοι γέρων ὢν.
- Κλέαρχος πέμπων ἄγγελον ἔλεγεν θαρρεῖν.
- Διωκόμενοι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐπορευόμεθα διὰ τοῦ πεδίου.
- Αἰσχύνομαι οὐ βοηθήσας.
- Θηβαῖοι λύσαντες τὰς σπονδὰς ἐστράτευσαν ἐπὶ Πλάταιαν.
- Ἐγὼ εἶμι αἴπιος τῶν ὑπὸ τῶν Μήδων ποιουμένων.

- Εἰσήλθετε ὑμεῖς καίπερ οὐκ ἐπιτρέποντος τοῦ νόμου.
- Οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπαύσαντο τὰς πόλεις πολιορκοῦντες.
- Ἦλθον κρυφίως κλέποντες τὸν ἵππον.
- Ἐβούλετο ἐντυχεῖν τοῖς γεγραφόσιν.
- Ἦρπαζον οἱ Πέρσαι ὡς ἤδη πάντα νικῶντες.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Α΄ μετάφραση

Η Φερενίκη έφερε το γιο της στην Ολυμπία, για να αγωνιστεί. Επειδή όμως την εμπόδιζαν οι Ελλανοδίκες να δει τον αγώνα, αυτή, αφού παρουσιάστηκε ενώπιον των αρχών, υπερασπίστηκε τον εαυτό της λέγοντας ότι έχει πατέρα Ολυμπιονίκη και τρία αδέρφια και ένα γιο που θα αγωνιστεί στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Και υπερνίκησε το λαό και το νόμο που εμπόδιζε την εμφάνιση των γυναικών και παρακολούθησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

Συμφωνόληκτα ουσιαστικά γ' κλίσης, επίθετα γ' κλίσης

Ερωτ. Αντωνυμία: τις –τι, Αόριστη αντωνυμία τις, τι

Υποτακτική Ενεστ. – Αορ. – Παρακ.

Ευκτική Ενεστ. Αορ. Παρακ.

Απρόσωπη σύνταξη – Απαρέμφατο – Μετοχή

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

1. Να συμπληρωθεί ο πίνακας με τους άλλους χρόνους των ρημάτων στην έγκλιση που βρίσκεται το ρήμα

Ενεστώτας	μέλλοντας	Αόριστος	παρακείμενος
συντάσσης	Διαλύσοις Γράψοιεν	Νομίσαις Πείσωσι θεραπεύσωμεν	Γεγραφότες ἦτε
Θύωμεν κρύπτοιτε	Θαυμάσομεν Γράψοιμεν πράξουσι	Βουλεύσαι Κωλύσητε	Κεκινδυνευκώς ἦς

2. Να γραφεί η αντίστοιχη πτώση των ακόλουθων ουσιαστικών στον άλλο αριθμό

- Τήν ἀκτῖνα
- ὁ πυθμήν
- τῶν δυνάμεων
- τῆ σάλπιγγι
- τοῦ τάπητος
- τοῦς χειμῶνας
- τῆ βαλβίδι
- ὡ σωτήρες
- τό τεῖχος

- τῷ ῥήτορι
- ὧ πατέρες
- τοῖς ξίφεσι
- τῆς κλίμακος
- τῆ φάλαγγι
- τήν σάρκα
- τοῖς φύλαξι
- τοῦ χάλικος
- τῷ Κύκλωπι
- τὰς χάριτας
- τῆ ἔριδι
- τὰς βλεφαρίδας
- τῆς κηλίδος
- τοῦ κλίματος
- τοῖς τάγμασι
- τήν ῥίνα
- τῶν πυρήνων
- τοὺς λιμένας
- τῷ πυθμένι
- τῶ γυναικῶν
- τήν ἀηδόνα
- τοῦ ἄξονος
- τῷ λαμπτήρι
- τόν αἰθέρα
- τοὺς ἐκλέκτορας

3. Να κλιθούν οι ακόλουθες συνεκφορές: τίς εὐδαιμόνων ἀνὴρ, τί βαθύ πέλαγος, πᾶς εὐγενῆς γείτων

4. Να γίνει συντακτική αναγνώριση των απαρεμφάτων και των μετοχῶν στις ακόλουθες προτάσεις και να εντοπιστούν τα υποκείμενά τους

- Πολλοὶ ἐδέοντο αἰρεῖσθαι στρατηγοί.
- Ἦλθε δουλώσων τήν Ἀσίαν.
- Ἔγνωσαν τήν πατρίδα δουλοθεῖσαν
- δεῖ τοὺς γονέας ἐθίζειν τοὺς παῖδας τάληθῆ λέγειν.
- Ἔδοξεν Ἀθηναίοις τόν λιμένα τειχίσει.
- Θεῶν συνεθελόντων ταῦτ' γένοιτ' ἄν.
- Οὕτω τό ἐν Θεσσαλίᾳ ἐλάνθανε τρεφόμενον στρατεύμα
- Ἀναγκαῖον ἐστίν ἡμῖν πράττειν ταῦτα.

4i. Να βρείτε τα αντικείμενα στις ακόλουθες φράσεις και να τα διακρίνετε σε ἄμεσα και ἔμμεσα

ii. Να βρείτε τα ἀπρόσωπα ῥήματα και τα υποκείμενα τους και τους κάνετε πλήρη συντακτική αναγνώριση

1. Χρή τῆς οὐσίας μεταδιδόναι τοῖς φίλοις
2. Ἐκοινωνήσαν τοῖς συμμάχοις τῆς δόξης
3. Προέταξαν τοὺς ἰππέας τῶν φαλάγγων
4. Χάρις τίκτει τήν χάριν καί ἔρις τήν ἔριν
5. Χρή τοὺς παῖδας ἀπέχεσθαι τῶν αἰσchrῶν ἀκουσμάτων
6. Ἀναμνήσω ὑμᾶς καί τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους.
7. Τοὺς πλουσίους οὐ προσήκει τοὺς πένητας ὑβρίζειν

